

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Dostupnost pomoci obětem domácího násilí

Bc. Violeta Šířišťová

Diplomová práce

Studijní program: sociální politika a sociální práce

vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, PhD.

Praha 2018

Prague College of Psychosocial Studies

Accessibility of victims of domestic violence

Bc. Violeta Šiřišťová

Diploma Thesis

Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Kateřina Šámalová, PhD.

Praha 2018

Anotace: Diplomová práce dostupnost služeb pro oběti domácího násilí se snaží přiblížit problematiku domácího násilí a popsat dostupnost služeb pro oběti domácího násilí. Práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou. Teoretická část definuje pojem domácího násilí, představuje mýty o domácím násilí, formy a fáze násilí, aktéry domácího násilí, formy pomoci pro oběti domácího násilí a legislativní rámec ochrany před domácím násilím. V druhé části se práce zaměřuje na oběti domácího násilí a jejich odpovědi na výzkumné otázky. Základní strategií je kvantitativní přístup, který využívá techniky dotazníku.

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, agresor, intervenční centrum, pomoc obětem, Policie ČR

Abstract: The diploma thesis on availability of services for victims of domestic violence tries to approach the issue of domestic violence and describe the availability of services for victims of domestic violence. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part defines the concept of domestic violence, it is the myths of domestic violence, forms and stages of violence, actors of domestic violence, forms of assistance for victims of domestic violence and the legislative framework for protection against domestic violence. In the second part the thesis focuses on victims of domestic violence and their answers to research questions. A basic strategy is a quantitative approach that uses questionnaire techniques.

Key words: domestic violence, victim, aggressor, intervention center, assistance to victims, Police of the Czech Republic

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 25.7.2018

Podpis:

Děkuji vedoucí práce PhDr. Kateřině Šámalové, PhD., za její velmi cenné rady a podporu. Dále děkuji všem respondentům za jejich spolupráci a otevřený přístup. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat rodině, kolegům a mému příteli, za podporu v těch nejtěžších chvílích.

Obsah:

Úvod	6
1 Co je to domácí násilí	8
1.1 Definice domácího násilí	8
1.2 Mýty o domácím násilí	10
1.3 Formy násilí a fáze domácího násilí.....	11
2 Aktéři domácího násilí.....	15
2.1 Oběti	15
2.2 Pachatel.....	17
2.3 Děti jako svědci domácího násilí	20
3 Pomoc obětem domácího násilí.....	23
3.1 Formy pomoci	24
3.2 Legislativní rámec ochrany před domácím násilím	27
3.3 Informovanost obětí o dostupnosti pomoci	28
3.3.1 Typologie zdrojů informací	30
3.3.2 Bariéry v rovině informovanosti o dostupné pomoci.....	32
3.4 Definice sociálního pracovníka.....	32
3.5 Vývoj spolupráce s obětí domácího násilí	35
3.6 Státní instituce.....	37
3.7 Nestátní neziskové organizace	38
4 Rešerše výzkumů v oblasti informovanosti o problematice domácího násilí.....	43
5 Metodologie výzkumu	46
5.1 Výzkumný cíl	47
5.2 Výzkumná otázka	47
5.3 Výzkumný vzorek.....	48
5.4 Výzkumná metoda	48

6	Vyhodnocení dotazníků	49
6.1	Pohlaví respondentů	49
6.2	Věk respondentů.....	49
6.3	Vzdělání respondentů	50
6.4	Zdroje, ze kterých získali prvotní informace o možné pomoci	51
6.5	Dřívější zkušenosti respondentů s domácím násilím	52
6.6	Hodnocení služeb poskytnutých institucemi pomáhajícími obětem domácího násilí	55
7	Diskuze výsledků.....	59
	Závěr	61
	Seznam zdrojů a pramenů:.....	64

Úvod

V každé společnosti je možné se setkat s mýty, které se týkají domácího násilí. Ty lze pokládat za mnohdy největší překážky poznání tohoto nepříznivého fenoménu a jeho identifikaci jako závažného společenského problému. V důsledku takových představ a pověr vesměs až do sedmdesátých let 20. století převažoval názor, že domácí násilí představuje „ryze soukromou záležitost a nikomu do ní nic není“, což významně komplikovalo jeho rozpoznání a následnou intervenci. Až za nějakou dobu zejména feministická hnutí poukazovala na to, že domácí násilí nelze ignorovat. Tím začalo být v osmdesátých letech 20. století domácí násilí konečně kriminalizováno a sankcionováno (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 27).

Téma domácí násilí jsem si pro svou diplomovou práci vybrala, jelikož se s touto problematikou setkávám ve své profesi, kde pracuji jako státní policistka. Tuhle práci a hlavně výzkum, bych chtěla využít ve své profesi, kdy chci zjistit, jak moc jsou potupné služby pro oběti domácího násilí.

Bohužel i v dnešní době prezentuje domácího násilí jev, který bývá společností spíše skryt a najevo se dostává obvykle až ve chvíli, kdy dojde k nějakému opravdu závažnému následku, ať už ve formě vážného napadení nebo dokonce smrti oběti domácího násilí nebo i agresora. Přitom domácí násilí často probíhá už dávno, třeba i několik let před tím, než se něco takového stane a upozorní na to třeba média. Pro domácí násilí je také typické to, že se obvykle oběť bojí svého násilníka z různých důvodů opustit (často existenčních či citových). Přitom možnosti pomoci už v dnešní době existují, osvěta se snaží být stále větší a intenzivnější, ale je otázka, jestli se informace o možnostech pomoci obětem domácího násilí k těmto obětem skutečně dostanou.

To je také tématem této práce, jejíž název je „Dostupnost pomoci obětem domácího násilí“. Cílem práce je zjistit, jaké vlivy na straně oběti působí na dostupnost a využívání pomoci při řešení domácího násilí. Pro naplnění cíle práce je text rozdělen na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části práce je nejprve vymezeno, co to vlastně domácí násilí je a co je pro něj charakteristické. Jsou zde zmíněny také nejčastější mýty související s domácím násilím, a nakonec i formy a fáze domácího násilí. Druhá kapitola teoretické části pak představuje aktéry domácího násilí, kterými jsou pachatel, oběť a velmi často i jejich děti, jako svědkové domácího násilí. Poslední kapitola teoretické části představuje možnosti pomoci

obětem domácího násilí, od pomoci státních i nestátních organizací, zabývá se také formami pomoci, úlohou sociálního pracovníka v pomoci obětem domácího násilí aj.

Poté už práce pokračuje praktickou částí, jejíž součástí bude představení zrealizovaného výzkumného šetření, k jehož provedení bude využito kvantitativního výzkumného šetření, a to využití anonymního dotazníku. Hlavním cílem diplomové práce bude zjistit, v jaké míře jsou pro cílovou skupinu osob dostupné informace o možnostech pomoci v případech, kdy se ve svém životě setkali s domácím násilím, a to ať už v pozici osoby ohrožené nebo v pozici svědka. Také se bude práce snažit provést zhodnocení efektivity poskytovaných služeb pro cílovou skupinu a také se bude snažit zachytit očekávání cílové skupiny od poskytovaných služeb. Oslovenými respondenty výzkumného šetření budou právě oběti a svědci domácího násilí.

1 Co je to domácí násilí

První kapitola práce představí pojem domácí násilí a jeho základní charakteristiky nezbytné pro jeho další posuzování, potlačování a předcházení.

1.1 Definice domácího násilí

Je možné nalézt poměrně hodně definic domácího násilí. Matoušková (2013, s. 22) začíná například obecným vymezením pojmu násilí, které vymezuje jako „...*zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví.*“ Jedná se o agresi jednoho člověka proti druhému (nebo případně i většímu počtu osob), jehož záměrem je ublížit, poškodit, poranit či dokonce zabít. Dufková a Zlámal (2005, s. 6) hovoří o domácím násilí jako o vědomé činnosti, jejíž začátek souvisí s opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, až se mohou přidat i útoky proti zdraví a v konečném důsledku mohou útoky směřovat i proti lidskému životu.

Podle Marvanové a kol. (2016, s. 6) pak domácí násilí prezentuje fyzické, sexuální, psychické a ekonomické násilí, k němuž dochází mezi blízkými osobami. Jde při něm o moc a kontrolu násilné osoby nad obětí. Násilí se vyskytuje opakovaně a má vzrůstající tendenci, jsou v něm zřetelně vymezené role oběti a pachatele. Matoušková (2013, s. 24) pak obecně shrnuje, že domácí násilí prezentuje chování, které v párovém soužití či širší rodině u jednoho jedince vyvolává strach z jedince druhého. Skrze moc, kterou tento strach poskytuje, vymezuje násilník chování oběti.

Čírtková (2008, s. 9) doplňuje, že o domácím násilí jako o teoretickém i praktickém problému se hovoří asi 40 let. V době vzniku problému, tj. na konci sedmdesátých let 20. století bylo domácí násilí vnímáno jako násilí projevující se v rodině či v intimních vztazích, kterého se dopouští partneři (muži) na ženách. V dnešní době je však všeobecně akceptováno, že domácí násilí může v roli oběti postihnout jak ženy, tak i děti, muže nebo i seniory. Z aktuálního pohledu tak domácí násilí prezentuje komplexní jev, který může mít různé podoby, a jeho příčiny mohou být rovněž různorodé.

K domácímu násilí dochází v soukromí a beze svědků a je pro něj tedy charakteristické, že (Marvanová a kol., 2016, s. 6):

- se odehrává opakovaně a v určitých cyklech,
- pachatel a oběť bývají blízké osoby,

- jsou v něm jasně rozlišeny role: násilník a oběť, které jsou neměnné,
- je násilné chování mnohdy naučené,
- má násilný partner dvojí tvář, násilně se chová ke své oběti doma (za zavřenými dveřmi), na veřejnosti ne.

Z trestněprávního pohledu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se domácí násilí definuje jako týrání osoby blízké nebo jiné žijící s násilníkem ve společné domácnosti (§ 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí) a podle zákona za to hrozí trestní sazba od 6 měsíců do 4 let nebo u kvalifikovaného jednání v rozmezí 2 – 8 let či 5 – 12 let na základě závažnosti trestného chování. Definici pojmu „týrání“ nalezneme v Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 1103/2003, ze dne 3. 10. 2003, kde je stanoveno, že týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří; přitom trvalost je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání, nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné (srov. rozhodnutí č. 11/1984 Sb. rozh. tr.). Nevyžaduje se ani, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho hrubost a bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří (srov. rozhodnutí č. 20/1984-I. Sb. rozh. tr.).

V souvislosti s pojmem domácí násilí přicházejí v úvahu z pohledu legislativy i některé další trestné činy, kterými jsou: násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352), nebezpečné vyhrožování (§ 353), nebezpečné pronásledování (§ 354), těžké ublížení na zdraví (§145), ublížení na zdraví (§ 146), těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147), ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148), omezování osobní svobody (§ 171), znásilnění (§ 185), sexuální nátlak (§186) nebo vydírání (§ 175) a jiné. Nově až od 1. 1. 2010 byla zavedena skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování – § 354 trestního zákoníku, který zahrnuje pronásledování (tzv. stalking), které bývá občas pokračováním domácího násilí po odchodu oběti domácího násilím od pachatele domácího násilí.

Po definici toho, co to je domácí násilí a jak se projevuje, je nezbytné rovněž zmínit, jaké chování nelze pod pojem domácího násilí zahrnovat. Domácí násilí bývá mnohdy zaměňováno za nějaké situace, které mohou být ve společném soužití hodně náročné, krizové nebo závažné, ale nevykazují rysy domácího násilí. Jsou to (Intervenční centrum Ostrava, 2014, s. 7):

- Manželské krize.
- Vzájemné hádky, šarvátky mezi partnery či dalšími členy rodiny, kdy není jasně rozvrhnutá úloha násilníka a oběti, typickým příkladem je tzv. „italská domácnost“.
- Jednorázový incident – násilí je důsledkem nějaké situace, neopakuje se.
- Rozvodová situace, která může zapříčinit různé krizové situace.
- Týrání dětí – může se prolínat s domácím násilím, ovšem jde o jiný (z pozice dítěte závažnější) způsob násilí a je možné jej kvalifikovat jako jiný trestný čin, a to týrání svěřené osoby.

1.2 Mýty o domácím násilí

Společnost někdy vnímá jevy charakterizované jako domácí násilí poněkud odlišně, než jaká je realita. Vymětalová (2001, s. 105-106) uvádí některé mýty:

- Lidé mnohdy přeceňují či naopak podceňují rozsah domácího násilí. Podílí se na tom mimo jiného nejasné definice domácího násilí, kdy bývá veřejnost zahlcena množstvím naprosto různorodých „odhadů“ rozsahu násilných činů lišících se v řádech tisíců.
- *Násilí v rodině se děje podle modelu „útočník je psychotická osobnost“, je nemocný, eventuálně „není normální“, oběť je naproti tomu „bezbranná a nevinná“.* Uvedený stereotyp značně podporují média, orientující pozornost na největší „senzace“, na nejvýznamnější případy domácího násilí. Lidé pak jednoduše nabývají pocitu, že domácí násilí může činit jen nemocný člověk. Poté vnímají problém jako něco, co se jich netýká, co se nemůže stát „normálnímu člověku“, ale jen lidem „divným, nemocným“.
- Značně rozšířeným mýtem je názor, že *násilí se děje pouze v rodinách sociálně exkludovaných, žijících „na okraji společnosti“.* Opět se zde objevuje snaha o popření v zájmu vlastní bezpečnosti: „chtění“ vnímat uvedené jevy jako něco, co se v normální rodině nemůže stát. S tím dost souvisí i další mýtus, kdy jsou lidé přesvědčení, že *reálnými původci domácího násilí bývají drogy nebo alkohol.* Ti, kteří věří tomuto stereotypu, mnohdy argumentují tím, že alkohol a drogy odbourávají zábrany, nutí člověka chovat se asociálně a činí ho nezodpovědným za vlastní chování.

- S mýtem sociální izolovanosti rodin, v nichž dochází k domácímu násilí, souvisí představa, že cyklus násilí je fatální: kdo zažívá v dětství či mládí zneužívání nebo týrání, bude násilníkem také ve vztahu k vlastním dětem.
- Nakonec, značně nebezpečným mýtem je přesvědčení, že *ženám jakožto obětem domácího násilí se násilné chování vlastně líbí* (jinak by násilníka opustily), nebo že si ho zaslouží (svým chováním partnera dráždí, jinak by se nemohl chovat tak hrubě).

Matoušková (2010, s. 25) ještě doplňuje mýtus o tom, že ženy nenahlašují domácí násilí ne proto, aby si zachovaly finanční zabezpečení a existenční výhody, ale proto, že ze strachu o sebe a děti nemohou odejít, případně jsou citově závislé a odejít zkrátka neumí. Rovněž není pravda, že by se domácí násilí odehrávalo hlavně v tzv. „italských domácnostech“, jelikož při domácím násilí se nejedná o hádku či konflikt, ale o vyjadřování moci.

1.3 Formy násilí a fáze domácího násilí

Typologií a forem násilí je několik, pro všechny je obvykle společný cíl – získat moc a udržet si plnou kontrolu nad druhým. Násilní jedinci používají mnoho různých taktik, aby toho dosáhli, uchylují se jak k ponižování, izolování, zastrašování, obviňování, ale rovněž k bití a fyzickému týrání (Vaňková, 2013, s. 20-21). Nejčastěji je domácí násilí rozdělováno následovně (Čírtková, 2008, s. 10; Dufková a Zlámal, 2005, s. 8-9; Matoušková, 2010, s. 24):

- **Fyzické násilí** – strkání, bití pěstmi, fackování, tahání za vlasy, smýkání, ohrožování zbraní, přivazování, znehybňování oběti aj. Obvykle zanechává viditelné stopy v podobě tělesných poranění.
- **Psychické násilí** – jde především o slovní týrání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti, ale i doma, neustálou kontrolu chodu dne, vyhrožování, výslechy aj. Označuje se také jako neviditelné násilí.
- **Sexuální násilí** – všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, oběť je podstupuje nedobrovolně nebo s nechutí.
- **Ekonomické násilí** – prezentuje zabránění možnosti oběti disponovat finančními prostředky, ať už rodinnými či osobními.
- **Sociální násilí** – od kontroly a omezování sociálních kontaktů, až po absolutní sociální izolaci oběti.

- Vaňková (2013, s. 20-21) doplňuje ještě **emocionální násilí, sexuální násilí a stalking**.

Domácí násilí zůstává významným globálním zdravotním problémem, zejména pro ženy v současné společnosti. Opuštění násilného vztahu je dynamický proces, který často vyžaduje několik pokusů a separací před konečným ukončením (Keeling, Smith, Fisher, 2016).

Vitoušková (2006, s. 5-7) uvádí, že v České republice prezentuje nejrozšířenější formu domácího násilí kombinace fyzického a psychického násilí, na druhém místě podle výskytu se nachází násilí psychické. Ojediněle se vyskytuje izolované sexuální násilí. Začátek domácího násilí souvisí s útoky v podobě násilí proti lidské důstojnosti, jehož záměrem je ohroženou osobu sociálně izolovat a minimalizovat její sebeúctu. Matoušková (2010, s. 25) uvádí, že domácí násilí nebývá jednorázovým aktem, ale objevuje se ve fázích, které se opakují (mění se jen jejich intenzita a doba trvání jednotlivých fází). Tato období se pro svou cyklickou podobu označují jako „kruh domácího násilí“ či rovněž „spirálu násilí“ (v tomto názvu je vyjádřena i zvyšující se agresivita a brutalita útoků). Sama oběť nedokáže určit spouštěcí mechanismus a identifikovat okamžik, kdy domácí násilí vlastně začalo.

Nedávný výzkum, který se zaměřil na průmyslově vyspělé země naznačuje, že formy partnerského násilí, které se vyskytují, nejsou stejné pro všechny páry, které prožívají násilný konflikt. Zdá se, že existují alespoň dva vzorce (Johnson, 1995):

- Silná a stupňující se forma násilí charakterizovaná různými formami zneužívání, terorizací a hrozeb se stoupajícím majetkovým a kontrolním chováním ze strany zneužívajícího.
- Mírnější podoba násilí na vztazích, kdy pokračující frustrace a hněv občas vybuchne do fyzické agrese (Johnson, Ferraro, 2000)

Domácí násilí se obecně rozděluje do čtyř základních fází. V podstatě předfáze domácího násilí je období tzv. zamilovanosti, které na jednu stranu můžeme působit jako naprosto ideální, kdy partner „budoucí“ oběť zahrnuje svou pozorností, snaží se s ní trávit veškerý svůj čas, dělá jí doprovod do práce apod. Toto je však v podstatě pouze příprava, protože pachatel si schraňuje veškeré informace pro aplikaci následné totální kontroly nad obětí. Za první fázi se je obecně považováno období, kdy se začíná stupňovat napětí a dochází k postupnému nárůstu psychického tlaku na oběť. V další fázi již dochází k nástupu násilí. Zpočátku nejčastěji psychickému, které často postupně může přecházet k dalším formám násilí. Oběť má v těchto chvílích tendenci chovat se tak, aby napravila „své chyby“, na základě, kterých se domnívá,

že násilí vzniká. V průběhu další fáze přichází okamžik, kdy pachatel násilí pociťuje lítost nad svými činy a žádá oběť o odpuštění. Poslední fází jsou tzv. líbánky, kdy oběť násilníkovi odpouští a ten se po nějakou dobu chová k oběti hezky, avšak časem je zahájen cyklus předchozích fází, přičemž čas mezi jednotlivými fázemi se postupně zkracuje, a naopak se dostává do toho, že fáze násilí se na rozdíl od zbylých fází postupně prodlužuje.

Období domácího násilí lze tudíž rozdělit do níže uvedených fází:

- předfáze: v období zamilovanosti dochází k taktickému chování pachatele, který si připravuje půdu pro aplikaci budoucího násilí,
- 1. fáze: **vytváření napětí a tlaku na oběť**: agresor bývá rozčilený, žárlivý, podrážděný, zuřivý a výbušný, oběť bývá pořád kritizována, snaží se být úslušná, uctívá, pečovat o agresora, vinu hledá u sebe a snaží se vyhýbat konfliktu tím, že ve všem násilníkovi vyhoví,
- 2. fáze: **existence samotného násilí**: fyzické a psychické násilí propuká, oběť si připadá v této etapě bezmocná, má strach a vůči agresorovi pociťuje zlobu,
- 3. fáze: **omluvy a pokání pachatele**: agresor po realizovaném násilí pociťuje vinu, pokouší se oběti omlouvat a slibuje, že už se to nebude opakovat a ubezpečuje ji o svých citech,
- 4. fáze: **odpuštění ze strany oběti a období tzv. „líbánek“**: fáze „lásky“, kdy oběť začne agresorovi důvěřovat a má naději, že se vztah upraví, násilníkovi odpouští.

Cyklus domácího násilí popisuje vzorek událostí, které se často vyskytují v nevhodných vztazích. Zpočátku může zneužívání spočívat v drobných konfliktech, jako jsou malé hádky, ale v průběhu času dochází k zneužívání, které často vede k fyzickému, emocionálnímu, sexuálnímu, nebo psychickému zneužití.

Cyklus domácího násilí se skládá ze tří různých fází: fáze budování napětí, fáze výbuchu a fáze líbánek. Fáze popírání pomáhá udržovat cyklus a způsobuje, že se některé oběti rozhodnou zůstat s jejich zneužívajícími partnery (The Cycle of domestic Violence, 2017). Fáze napětí obvykle trvá po určitou dobu. Oběti jsou ústně zneužívány od partnerů a mohou se objevit „drobné“ případy násilí. Oběti pociťují rostoucí nebezpečí a během tohoto období se snaží předvídat náladu partnera (Cycle of Violence, ©2010-2018). Ve druhé fázi dosáhne napětí svého vrcholu. Eskalace může mít formu řady drobných útoků po určitou dobu nebo jednoho významného útoku. Doba výbuchu se může pohybovat od několika minut až do několika hodin. Během této doby se oběti snaží chránit sebe, ale mohou omezit odpor ze

strachu z prodloužení útoku (Durant et al., 2008). Poslední fáze je nejvíce manipulativní. Oběť je přesvědčena, že důvod, proč je zneužívána, je legitimní a že je za toto chování zodpovědná. V důsledku toho se oběť může cítit povinna odpustit jejímu zneužívajícímu a zůstat ve vztahu. Násilník ji může přesvědčit, aby zůstala z úcty a svatosti lásky a manželství, nebo může slíbit, že se změní a pomůže jí (Campbell et al., 2002).

Z výzkumu Vymětalové (2001, s. 120) vyplynulo, že ohledně zkušeností s domácím násilím mezi partnery je patrný jeden obecný a zjevný trend: domácí násilí v české společnosti existuje v poměrně značné míře ve fyzické i v psychické rovině a je realizováno většinou ze strany mužů - partnerů, popř. manželů. Podíl žen, které mají zkušenost s nějakým druhem fyzického, psychického, nebo sexuálního nátlaku od svého vlastního partnera, je pravděpodobně vysoký. Nemusí se přitom jednat ani tolik o „těžké“ formy útlaku, které se někdy vyjeví skrze média, ale spíše o chování, které je mnohými muži a rovněž (a to je podstatné) i mnohými ženami vnímáno jako víceméně „přirozené“. Tolerance vůči násilnému chování mezi partnery je v postojích české společnosti poměrně vysoká.

Ševčík, Špatenková a kol. (2011, s. 26) zmiňují a doplňují ještě jednotlivé složky domácího násilí, kterými jsou:

- **Partnerské násilí** – ve vztazích manžel a manželka, druh a družka, partner a partnerka, partnerka a partnerka, partner a partner.
- **Generační soužití** – páchají jej nezletilé nebo zletilé děti na rodičích.
- **Transgenerační násilí** – dopouštějí se ho nezletilá či zletilá vnoučata na svých prarodičích.

Důsledky násilí mezi partnery se liší mezi muži a ženami, stejně tak jako motivace k jejich páchání. Studie v Kanadě a ve Spojených státech ukázaly, že ženy jsou mnohem pravděpodobnějším cílem domácího násilí a pravděpodobnost, že budou zraněny intimními partnery, je větší než u mužů. Ženy také trpí vážnějšími formami násilí (Morse, 1995). V Kanadě mají ženy, které jsou oběťmi partnerského násilí, třikrát větší pravděpodobnost, že utrpí zranění, pětkrát větší pravděpodobnost, že musí dostat zdravotní péči, a pětkrát více se budou obávat o jejich život než mužské oběti (Canadian Centre For Justice Statistics, 2000). Tam, kde dochází k násilí žen, je pravděpodobné, že se jedná o formu sebeobranu (Johnson, Ferraro, 2000).

2 Aktéři domácího násilí

2.1 Oběti

Přestože se násilí může dopouštět kdokoliv vůči komukoliv jinému, aktuální statistiky v České republice i celosvětově ukazují, že oběťmi partnerského násilí se z 90 – 95% stávají ženy. Některé skupiny žen mohou být násilím speciálně ohroženy (Marvánová a kol., 2016, s. 6):

- **Těhotné ženy** (fyzické násilí mnohdy začíná či se stupňuje během těhotenství partnerky).
- **Ženy ekonomicky závislé na partnerovi** (matky na mateřské dovolené, ženy bez práce apod.).
- **Ženy s tělesným či jiným zdravotním postižením.**
- **Ženy, které se rozhodly od násilného partnera odejít / nedávno odešly.** (Obecný předpoklad, že odchod od násilného partnera představuje pro oběť zvýšení bezpečí, se v praxi jeví jako mylný. Naopak, během či po rozchodu / odchodu od partnera, se statisticky významně navyšuje riziko násobení násilí s důsledkem závažného zranění či smrti oběti.)

Na podkladě mnoha zrealizovaných výzkumů lze uvést, že typickou obětí domácího násilí je žena středního věku, která vychovává minimálně jedno dítě, ale výjimkou není více dětí. Děti tedy jsou další, a to velmi výrazně, ohroženou a zasaženou skupinou obětí domácího násilí. Důvodem je skutečnost, že jsou svědky, a dokonce i přímo oběťmi fyzického nebo psychického týrání, obdobně jako jejich matka. Zásadní je zde uvést, že i muži se poměrně častěji stávají obětí domácího násilí (partnerské vztahy nebo transgenerační vztahy: otec, dědeček apod.). Pro muže skutečnost týrání ze strany partnerky nebí jiné blízké osoby bývá o to horší, že se za svou situaci stydí, nevědí, co dělat a jak se zachovat. Proto nevyhledávají pomoc a spíše rezignují na svou situaci a stávají se pasivními oběťmi, a to platí především v rovině tzv. ageismu či syndromu EAN (Čírtková, Macháčková a Vitoušová, 2002, s. 11-12).

V prožívání a chování oběti je možné nalézt ještě některé další konkrétní faktory (Čírtková, 2006, s. 54-67):

- obavy z reakcí člověka páchajícího násilí,
- značné oslabení ohroženého jedince ve fyzickém, psychickém, emocionálním a morálním hledisku (analogie na tzv. stockholmský syndrom a identifikaci s agresorem),
- vidina přetrvávajícího vztahu (emocionální víceznačnost a nejistota oběti co se týče jejího vztahu k týrajícímu partnerovi),
- nejasnost ve vztahu k připisování zodpovědnosti za násilí (zbavování násilníka viny, sebeobviňování oběti, normalizace násilí ve vztahu),
- obavy ze zveřejnění,
- strach o ztrátu dětí,
- sociální izolace (oslabení kontaktu navenek, zbavení vnější sociální opory),
- strach ze ztráty sociálně ekonomické roviny.

Na obětech domácího násilí lze shledávat jak psychické, tak fyzické důsledky. K těm fyzickým patří modřiny, tržné, řezné nebo bodné rány, pohmožděniny či distorze nebo zlomeniny. U žen to mohou být zejména gynekologické potíže, sexuálně přenosné choroby, potrat nebo předčasný porod. Obecně lze ještě zmínit i chronické bolesti, větší únava, protržení ušního bubínku, otřes mozku nebo i popáleniny (Marvánová a kol., 2016, s. 11).

Následky domácího násilí na oběti bývají ale i dlouhodobé a závažné. Vzhledem k tomu, že domácí násilí není ojedinělým jevem, lze se u obětí domácího násilí setkat s rozvojem tzv. syndromu týrané osoby či syndromu týraného partnera. Je pro něj typický soubor specifických charakteristik a důsledků, které způsobují zhoršení a snížení schopnosti oběti účinně reagovat na prožívané násilí. Objevují se např. symptomy posttraumatické stresové poruchy (poruchy spánku, poruchy příjmu potravy aj.). Často bývají oběti emočně a psychicky vyčerpané, vysílené a ochromené. Může se projevit i zvýšená vznětlivost, přecitlivělost, panika, nervozita či naopak pasivnost a apatie. Objevuje se i větší úroveň pocitů bezmoci, strachu a deprese, ztráta pocitu síly, moci a kontroly nad vlastním životem. Zmínit lze i tzv. naučenou bezmocnost, kdy oběť získává zkušenost, že žádná jeho snaha nevede ke zlepšení (ukončení

násilí), a tak se stává pasivní, nedělá nic, je letargická aj. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011, s. 43-44).

2.2 Pachatel

Jak již bylo zmíněno výše, tak se pachatelem domácího násilí může stát jak muž, tak také i žena. Za poměrně typické známky, které lze u pachatele domácího násilí predikovat jsou následující (Vitoušová, Vedra, 2009, s. 5-7):

- agrese a hostilita je nejčastěji užívaný způsob komunikace u pachatele, čímž dosahuje naplňování svých potřeb a cílů, Násilí je užíváno jako prostředek kontroly a usurpování oběti.
- „Dvojitá tvář“ pachatele, která je tyranizující v domácím prostředí, zatímco navenek je chování pachatele zcela standardní a vůči oběti nenápadné.
- Často násilná osoba páchá násilí a trestnou činnost i mimo domácí prostředí (vandalismus, výtržnictví, opakované fyzické napadání partnera nebo i cizích osob apod.).
- Závislostní chování.
- Pachatel domácího násilí může pocházet z jakékoliv sociální vrstvy.

V odborné literatuře je možné se setkat se snahami o zformování typologie násilných pachatelů. Jakékoliv typologie jsou však pochopitelně jen zjednodušením, neboť každá situace i případ domácího násilí, oběť i pachatel jsou jedineční, neopakovatelní a je zapotřebí k nim přistupovat individuálně. Přesto může určitá typologie pomoci zorientovat se v konkrétním případě a pomoci zvolit nejvhodnější typ intervence v určitém případě. Ševčík a Špatenková (2011, s. 72-73) uvádí například tyto typy pachatelů domácího násilí:

- **Kontrolor** – pro takového pachatele jsou ostatní důležití jen tím, čím mu mohou být prospěšní, vnímá je jako objekty a neexistuje žádná emoční reciprocita. Kontrolor považuje oběť za svůj majetek, jenž může ovládat přesvědčováním, výhrůzkami či násilím. K násilí většinou dochází ve chvíli, kdy pachatel cítí, že ztrácí nad obětí moc a kontrolu. Nezávislost oběti je pro něj nepřijatelná.

- **Obránce** – míchá se v něm nenávisť a láska. Je závislý na přijetí a odpuštění své oběti. Sílu pocítuje pouze tehdy, když je na něm jeho oběť závislá či úplně odkázána. Obránce se nebojí toho, že by byl kontrolován, ale že sám dojde k újmě. Chrání si své. Má strach z toho, že by jej jeho oběť mohla opustit či jej nějak potrestat za to, že se vůči ní chová násilně. Z toho důvodu se snaží všem (okolí, oběti, ale i sám sobě) dokázat neschopnost oběti, aby našel oprávnění pro své násilné chování.
- **Validátor** – sám o sobě pochybuje, hledá různé způsoby posílení svého mužského sebeobrazu. Jeho cílem je získat uznání, ověření, potvrzení jeho schopností. Validátor má značná očekávání, ovšem jeho sebeúcta závisí na přijetí a potvrzení ostatních. Vzhledem k tomu, že je jeho sebeúcta nízká, má strach z odmítnutí ostatními, a tudíž se většinou chová tak, aby nepřijetí ostatních vyvolal. Jeho oběť je vlastně tím, kdo jeho sebepojetí zachovává. Její ztráta by pro pachatele prezentovala velkou ránu, jelikož by potvrdila jeho malou sebeúctu a hodnotu. To nemůže validátor akceptovat, a tak využívá veškerých prostředků proto, aby takové ztrátě zabránil (svou oběť zastráše, vyhrožuje jí a vyvolává v ní výčitky svědomí).
- **Inkorporátor**– jde o pachatele, který nevnímá žádnou oddělenost sebe a své oběti. Je pro něj rozšířením jeho sama. Inkorporátor je zoufalý, neboť nemůže prožívat sám sebe jako komplexní osobnost bez toho, aby svou oběť včlenil do vlastní identity a integrity. Díky jejímu „přivlastnění“ získává jistý stupeň sebeúcty, ale současně v něm vzbuzuje obavy, co by se stalo, kdyby o ni přišel. Tento strach opět devaluje jeho ego a způsobuje velkou nejistotu a pochyby.

Vitoušková (2006, s. 5-6) uvádí, že neexistuje žádná výzkumně a empiricky identifikovaná typologie pachatelů domácího násilí, natož shrnutí toho, který z druhů domácích agresorů se objevuje nejčastěji. Na základě údajů osob ohrožených domácím násilím v České republice lze ovšem zmínit, že převažujícím typem násilné osoby je „**vyděračský surovec**“, tedy typ agresora, který kombinuje psychické a fyzické násilí a který se takovým způsobem chová pouze v soukromí. Na veřejnosti a v zaměstnání upřednostňuje odlišné chování.

Ševčík, Špatenková a kol. (2011, s. 43-44) uvádí, že je někdy velmi složité vysvětlit, proč se násilné osoby chovají násilně. Příčiny násilného chování mohou být odlišné. Pro některé pachatele prezentuje násilí životní styl, jiní tak reagují na přemíru stresu apod. Při chronicky trvajícím stresu se může násilné a agresivní chování spustit (např. při finančních problémech,

velkých dluzích, problémech v práci, zatčení někoho z rodiny, vážné onemocnění, nečekané či neplánované otěhotnění apod.). Pachatele může k násilí podnítit i dlouhodobá frustrace, např. z neuspokojivého či stereotypního vztahu, neuspokojujícího zaměstnání. Frustrace vyvolává hněv a pohotovost vůči agresii. Někdy může agresor násilím reagovat na jemu hrozící násilí či ohrožení, na partnerské neshody. Pakliže byla násilná osoba jako dítě opakovaně tvrdě fyzicky trestána, zřejmě se jí to hluboce vrylo do paměti. Násilí jím produkované je pak způsobem vyrovnání se s pocity viny, bezmoci, beznaděje aj. Mimo jiného může být násilné chování ovlivňováno rovněž zdravotní indispozicí (např. systémovou poruchou). Násilí může být důvodem také neurologické poruchy (cévní mozkové příhody a jejich důsledků, epilepsie, demence aj.), poškození mozku či jeho dysfunkce, psychická onemocnění (různé psychózy aj.) či poruchy osobnosti aj.

Násilní pachatelé obvykle uplatňují určité strategie (Marvanová, 2016, s. 9-10):

- **Strategie vytváření systematického napětí a strachu** – násilník se zaměřuje na systematické opakované útoky se záměrem způsobit trauma, které ústí v kumulovaný pocit bezmoci, neschopnosti a osamocení. Budí pocity a stavy strachu, nemohoucnosti a marnosti a pomalu u oběti ničí pocit vlastní identity a sebevědomí. Útoky mohou přicházet nepředvídatelně a neočekávaně tudíž oběť získává dojem, že partner má nad ní maximální moc a jakékoliv projevy odporu a vzdoru jsou marné.
- **Strategie emoční dezorientace** – násilí se neděje neustále. Střídají ho období klidu či „laskavosti“, což u oběti způsobuje pocity emoční dezorientace. Oběti se pak ptají samy sebe, jestli je jejich partner vlastně hodný, nebo jestli není všechno jejich vina. Dočasné projevy přízně tak v oběti posilují pocity viny a zodpovědnosti za prožité násilí, což poté komplikuje proces rozhodování násilný vztah ukončit. Okolí má mnohdy sklony hodnotit násilného partnera dle jeho „dobré stránky“, kterou se prezentuje navenek.
- **Strategie izolace** – násilný pachatel se záměrně pokouší narušit všechny vztahy a kontakty oběti s okolím. Pravidelně jí zakazuje stýkat se s rodiči, sourozenci a přáteli. Oběť je obviňována např. z toho, že se chová tak špatně, že už je nikdo ani nemůže navštívit, že všichni jejich známí jsou zaujatí a navádí ji proti němu, apod. Cílená izolace narušuje všechny sociální kontakty oběti a komplikuje jí opuštění násilného vztahu. K izolaci patří i permanentní sledování a kontrolování. Na začátku vztahu může být takové chování vnímáno jako projev náklonnosti a zamilovanosti

(odvozy do a z práce, neustálá přítomnost partnera, zvýšený zájem o aktivity partnera, apod.). Oběť se díky sociální izolaci stává závislá jen na informacích, které jí dává partner.

- **Strategie vyčerpání** – úsilí oslabit emoční a psychickou odolnost oběti, čímž dojde ke snížení její schopnosti vzdoru a vede násilníka k tomu, že např. nedovolují partnerovi spát, omezují mu přístup k jídlu a pití, dlouho do noci ho podrobují, vyslýchají apod. Propojení fyzického a psychického vyčerpání pak způsobuje odevzdanost a pocity neschopnosti odrazet násilí.
- **Strategie pomlouvání a očerňování** – neustálé pomlouvání, nadávky a ponižování mají zhoubný vliv na sebevědomí oběti a na její vlastní sebepřijetí. Násilný partner mnohdy přidává i další důkazy jeho moci a od oběti vyžaduje, aby vykonávala a plnila úplně nesmyslné úkoly a nároky.

2.3 Děti jako svědci domácího násilí

Děti bývají nejčastějšími svědky násilného chování. Vždy vnímají násilnou atmosféru v rodině, způsob chování rodičů i páchané násilí. Děti jsou domácím násilím zasaženy vždy, bez ohledu na to, jestli jsou přítomní násilnému chování. Každé dítě pro svůj zdravý vývoj potřebuje pocit bezpečí a jistoty, který je jednou ze základních potřeb každého lidského jedince. To ale v rodině, kde se uskutečňuje domácí násilí, poskytováno není a u takového dítěte tak dochází k rozvoji mnoha závažných důsledků (Intervenční centrum Ostrava, 2014, s. 5-6):

- Dítě se musí přizpůsobovat násilí, omlouvat násilné chování, klade se na něj neúměrná zodpovědnost, je zřetelně psychicky přetíženo, zažívá manipulace od matky i otce (mnohdy je prostředníkem mezi rodiči).
- Dítě mnohdy cítí samo vinu za to, co se doma děje, má obavy o oběť i o sebe, připadá si bezmocné, nedokáže se bránit (neumí se postavit svému násilnému rodiči).
- Dítě vůči rodičům cítí nepřehlednou směs obav, lásky a vzteku. K násilné osobě může pociťovat jak nenávist a strach, tak ale může být přitahováno silou, kterou násilná osoba uplatňuje nad oběťmi. O týraného rodiče se velmi bojí, ale může pociťovat i zlobu, neboť násilí neuměl vzdorovat, ochránit sebe a dítě a zabezpečit mu tak klidný a bezpečný domov.

- Dítě se naučí vnímat, chápat a reagovat odlišně než děti, které nezažily domácí násilí. Mnohdy se ztotožní s reakcemi dospělých, jako např. že mamince nevadí, že ji otec zbil, protože je to běžná reakce. Dítě tak přijímá takový stav jako normu a dle ní se pak v životě orientuje.

Děti, které bývají svědky domácího násilí, zažívají shodné problémy a trpí dlouhodobými potížemi jako ty, které jsou samy týrány. V rodinách, v nichž se otec chová násilně proti matce, se zvyšuje riziko přímého násilí na dětech (ať už ve chvíli, kdy dítě matku brání či v případech, kdy se stává cílenou obětí násilí, tedy se stává nástrojem pro aplikaci násilí vůči matce). Na prožité trauma děti reagují mnoha různými projevy. Reálná podoba důsledků vyplývá z kombinace mnoha faktorů. Lze mezi ně zahrnout (Marvanová a kol., 2016, s. 18):

- Věk a pohlaví dítěte.
- Úroveň brutality násilí, jehož byly děti svědky.
- Reakci okolí (podpora nebo nezájem).
- Množství útoků, u nichž děti asistovaly.
- Nestabilní výchovné metody a fyzické tresty.
- Zkušenosti a možnosti zformovat si kladnou emocionální vazbu na násilného rodiče (osobu).

Projevy dětí, které se opakovaně staly svědky týrání a ponižování jejich matky, mohou být rozlišeny do vybraných oblastí (Bednářová a kol., 2009, s. 15-21; Marvanová a kol., 2016, s. 18-19):

- **Psychické projevy** – mohou se projevit pocity úzkosti, bezmoci (děti nedokážou násilí zabránit, ani ohroženému rodiči pomoci, nemají kam se schovat či utéci); dále třeba poruchy koncentrace pozornosti, které způsobí zhoršení prospěchu ve škole; intenzivní pocity ztráty, zlosti, zármutku, zmatku, deprese, malé sebevědomí, sklony k sebevraždám a sebeobviňování (hlavně mladší děti mají mnohdy za to, že tatínek bije maminku, neboť ony něco provedly – neuklidily si hračky, neposlechly, něco rozbily, apod.). Objevuje se strach (čím méně jasná se zdá být situace, která strach způsobuje, tím děsivěji ji dítě vnímá, a tím prudší jsou jeho pocity). Častá bývá také regrese, tj. návrat do předešlých, už překonaných vývojových období. Může se tak objevit noční pomočování, enkopréza, žvatlání, pasivita a neúměrná adaptivita, dobrovolná izolace, noční můry a děsy, chybí projevy běžné dětské zvědavosti.

- **Psychosomatické projevy** – od nespavosti, zimomřivosti, bolesti břicha a hlavy, vyšší nemocnost bez identifikované specifické příčiny, apod.
- **Projevy v chování** – jako např. poruchy přizpůsobení, projevy slovní a fyzické agrese vůči spolužákům i dospělým, dítě může utíkat z domova, porušuje pravidla a nerespektuje hranice; ve škole může vyrušovat a dožadovat se pozornosti, projevovat nedostatek odstupů.
- **Problémy v partnerství** – pokud jsou v rodině narušené vztahy a dítě zažívá odmítání a týraní od svých blízkých nebo je svědkem násilí, formuje se v něm předpoklad, že v budoucnu bude mít problém s navázáním sociálních kontaktů a nezvládne fungovat v plnohodnotném rovnoprávném vztahu.

3 Pomoc obětem domácího násilí

Specifická situace a ochrana obětí si vyžaduje profesionální přístup osob spolupracujících s obětí domácího násilí. Proto má je ochrana v této problematice velice důležitá.

Od roku 2007 v České republice vstoupil v platnost Zákon č. 135/2006, Sb., zákon na ochranu před domácím násilím. Prostřednictvím tohoto zákona byl započat rozvoj a formování efektivní a komplexně pojaté péče o osoby, které jsou ohrožené domácím násilím. Systém pomoci je tvořen následujícími subjekty, kterými je Policie ČR, justice (soudy), intervenční centra (sociální služby) a orgány sociálně právní ochrany dětí (Vitoušová, Vedra, 2009, s. 8-9).

Marvánová (2016, s. 24) shrnuje, co hlavně potřebují oběti domácího násilí:

- Vnímavý přístup, podporu, respekt a důvěru. Pachatelé domácího násilí svým obětem mnohdy říkají, že i kdyby o násilí někoho informovali, nikdo jim stejně nebude věřit a pomoci se nedočkají. Sociální pracovníci či zdravotníci mohou být těmi, kdo cyklus násilí přeruší zejména tím, že oběť vyslechnou, podpoří ji v tom, aby o své zkušenosti hovořila, a vzbudí v ní důvěru.
- Proaktivní přístup odborníků (sociální pracovník, zdravotník, policista aj.) jakožto aktivního dotazování se na násilí v případě podezření nebo přítomnosti rizikových činitelů.
- Základní potřebou obětí je zajištění bezpečí.
- Respektování rozhodnutí obětí.
- Poskytnutí informací o možnostech pomoci v jejich situaci a kontaktů na specializovaná centra pro ženy, či obecně oběti domácího násilí.
- Sdělení informací o následujícím postupu – jak bude naloženo s informacemi, které oběť pracovníkům svěřila, jestli a jaké další postupy budou učiněny.

Oběť musí mít pocit, že jí naslouchá někdo, kdo ji nesoudí, kdo jí důvěřuje a zároveň je schopen v oběti samotné vyvolat důvěru. Oběť nesmí mít pocit, že je k něčemu nucena nebo že je přehlížena a její slova jsou brána na lehkou váhu.

3.1 Formy pomoci

Formy pomoci jsou děleny do třech hlavních skupin:

- pomoc právní,
- pomoc sociálně-právní,
- pomoc psychologická.

Poskytovateli výše uvedených forem pomoci jsou, jak již bylo uvedeno výše, Police ČR, justice, intervenční centra, OSPOD a další organizace pomáhající obětem domácího násilí. Veškerá pomoc probíhá na interdisciplinární spolupráci.

Prvním krokem k pomoci oběti bývá často přivolání Policie ČR na místo incidentu, či nahlášení incidentu na některém z oddělení. Oznámení může učinit jak sama oběť, tak i její příbuzní nebo kdokoliv z jejího okolí (sousedé, přátelé, kolegové), kdo se o domácím násilí dozvěděl. Úkolem Policie ČR je nejen vyšetřování trestného činu či přestupku, ale rovněž ochrana ohrožené osoby. Policista má vždy povinnost přijmout oznámení o incidentu se znaky domácího násilí a zabezpečit realizaci všech potřebných úkonů. Na základě zjištěných informací musí policista zhodnotit, zda se v konkrétním případě doopravdy jedná o domácí násilí (pro vyhodnocení situace je Policií ČR využívána pomůcka SARA DN¹). Pokud policista dojde k závěru, že by mohlo jít o domácí násilí, přichází v úvahu institut vykázání, případně dále:

- zajištění násilné osoby (maximálně na 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody),
- umístění násilné osoby (když je pod vlivem alkoholu či drog) do záchytné stanice,
- zadržení násilné osoby (pokud je podezřelá ze spáchání trestného činu),
- zabezpečení převozu ohrožené osoby do bezpečí (azylové domy, rodina, přátelé aj.).

Vykázání je přípustné jen ve chvíli, když je to potřebné k ochraně života, zdraví, práv či svobody ohrožené osoby, a připouští se i proti její vůli. Při vykázání se upřednostňuje právo na ochranu života, zdraví a lidské důstojnosti před vlastnickým právem a právem na nedotknutelnost obydlí (Matoušková, 2010, s. 26-27). Problematika vykázání je řešena v zákoně č. 273/2008 S., o Policii České republiky, v rámci hlavy VII, § 44 až § 47.

¹SARA DN – je to diagnostická metoda příručka, kterou policisté v ČR využívají při odhadu hrozby domácího násilí.

Z hlediska formy pomoci ze strany justice lze zmínit **předběžné opatření**. To prezentuje návrh, jímž se osoba ohrožená může domáhat prodloužení lhůty vykazání, a to až

na období 6 měsíců. O takovém opatření rozhoduje oprávněný okresní soud do 48 hodin, a to na podkladě předložených důkazů oběti. Prodloužením ochranné lhůty má tedy oběť domácího násilí možnost získat bezpečí pro sebe (a obvykle i pro své děti) na dobu, než dokáže vyřešit problémy související s životem s násilníkem (například rozvod, společný byt, společné dluhy aj.). Cílem uvedeného opatření je pomoci oběti domácího násilí k tomu, aby zvládla přerušit život v domácím násilí a mohla se už navždy vymanit z násilného vztahu. Uvedené opatření může oběť žádat i bez předešlého vykazání, a to na podkladě trestních oznámení, například se zřetelem k pronásledování její osoby bývalým pachatelem domácího násilí (např. bývalým manželem) (Intervenční centrum Ostrava, 2014, s. 9-10).

Další zákonnou formu pomoci poskytuje **orgán sociálně právní ochrany dětí** (OSPOD), který zabezpečuje především ochranu práv dětí na příznivý vývoj a spořádanou výchovu a chrání jejich oprávněné zájmy. Současně má tento orgán povinnost chránit děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči či jinými osobami nesoucími odpovědnost za jejich výchovu, eventuálně násilím někoho jiného. Hlavním cílem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte (§ 5). Jak policie, tak i soudy, včetně orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) disponuje dle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, nárokem na informace o dítěti, na němž byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj či jmění, nebo existuje podezření ze spáchání takového činu (například ublížení na zdraví, pohlavní zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže), které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami, které nesou odpovědnost za výchovu dítěte, eventuálně násilím mezi dalšími fyzickými osobami. To ale pouze v případě, že tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že mají negativní vliv na vývoj dětí nebo jsou, případně mohou být, příčinou nevhodného vývoje dětí (Marvánová a kol., 2016, s. 51-52).

Zákon tak neřeší povinnost oznamovací, ale právo obrátit se na orgán sociálně právní ochrany dítěte a upozornit na porušení povinností či zneužití práv plynoucích z rodičovské zodpovědnosti, nebo na fakt, že na dětech byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo existuje podezření ze spáchání takového činu, anebo že dětem hrozí násilí mezi rodiči nebo od někoho jiného zodpovědného za výchovu dítěte, eventuálně násilím mezi dalšími fyzickými osobami, má každý, kdo přijde do kontaktu s dětmi. Pochopitelně, že o veškerých úrazech, u nichž existuje podezření z týrání dítěte,

zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o ně, má zdravotnické zařízení povinnost zajistit záznam, který následně posílá danému orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Rovněž má OSPOD právo i na sdělení informací podle § 53 tohoto zákona, na základě něhož mají na výzvu těchto orgánů sociálně-právní ochrany právnické osoby, především školy, školská a zdravotnická zařízení a jiné podobné organizace, povinnost sdělit zdarma údaje důležité podle tohoto zákona pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo se záměrem rozhodování o vydání pověření, pakliže tomu nebrání zvláštní právní předpis. Povinnosti zachovávat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu se není možné dovolávat, pokud mají být oznámeny informace o podezření z týrání, zneužívání dítěte případně ze zanedbávání péče o něj. Ve vztahu k tomu, že zdravotnické zařízení se může domáhat povinné mlčenlivosti pouze v některých případech, bude důležitou součástí žádosti orgánu OSPOD i opodstatnění, z jakého důvodu konkrétně informace vyžaduje (Marvánová a kol., 2016, s. 51-52).

OSPOD zajišťuje pomoc a ochranu dětem, a to především v rovině úpravy rodičovské zodpovědnosti vůči nezletilému dítěti, upravení rodičovského styku dítěte s pachatelem domácího násilí aj. (Čírtková, Macháčková, Vitoušová, 2002, s. 41-42).

Posledním poskytovatelem pomoci jsou **intervenční centra**, která představují jednu ze služeb sociální prevence (zákon č. 108/2006 Sb., §60a). Zřizovatelem těchto center jsou magistráty měst a od 1. 1. 2007 se nacházejí v každém krajském městě. Dále jsou hlavním koordinátorem interdisciplinární spolupráce mezi PČR, OSPOD a dalšími institucemi zapojenými v ochraně před domácím násilím. V případě policejního vykázání či zákazu vstupu do společného obydlí předá PČR intervenčnímu centru rozhodnutí o vykázání, tedy kopii úředního záznamu a to do 48 hodin. Pracovníci od přijetí tohoto rozhodnutí, nejpozději do 48 hodin kontaktují ohroženou osobu a nabídnou ji své služby. (Intervenční centrum Praha, online)

Intervenční centra mohou poskytovat pomoc také na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to ihned poté, co dostane intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním informace. Sociální služby v intervenčním centru je možné poskytovat jako služby ambulantní, terénní či pobytové. Služby intervenčních center mohou oběti domácího násilí využívat zdarma. V rámci této sociální služby je zabezpečování spolupráce a vzájemná informovanost mezi intervenčními centry, poskytovateli dalších sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, stejně jako dalšími orgány veřejné správy.

3.2 Legislativní rámec ochrany před domácím násilím

Legislativa domácího násilí doznala tedy od roku 2007 určitých změn. Aktuálně legislativní rámec problematiky domácího násilí zakotvuje tři pilíře pomoci, tj. Police České republiky, Justice a Intervenční centra, a tvoří jej tyto zákony:

- **Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů** – řeší zřizování a provoz intervenčních center, která představují poradenská zařízení pro osoby ohrožené domácím násilím.
- **Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím** – jeho jádro tvoří možnost zásahu státu do vztahu dvou osob, a to v jejich společném domově, pakliže je jedna osoba druhou ohrožena. Takovým zásahem je institut vykázání.
- **Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů** – řeší práva policisty v rozhodování o vykázání ze společného obydlí, zákaz vstupu do domu a zákazu navazování kontaktu s ohroženou osobou.
- **Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník** – vymezuje trestní postih při projevech domácího násilí. Také se věnuje postihu za projevy nebezpečného pronásledování, tzv. stalking.
- **Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.** – upravuje řízení ve věcech ochrany proti domácímu násilí
- **Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů** – zaměřuje se na postavení dětí, které jsou rovněž domácím násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za jejich výchovu ohrožovány, eventuálně násilí mezi dalšími fyzickými osobami. Zákon také vymezuje oznamovací povinnosti.

Ve vztahu k mezinárodní právní úpravě v souvislosti s problematikou domácího násilí lze zmínit například následující dokumenty:

- **Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. prosince 1948**, ve které jsou sepsána nepromlčitelná práva všech lidí,
- **Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950**, ve které jsou vyjmenována práva, která Úmluva zaručuje, například je jím právo na život, zákaz mučení a otroctví, zákaz diskriminace a mnohá další,

- **Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen ze dne 18. prosince 1979.**
- **Deklarace práv dítěte ze dne 20. 11. 1959**, cílem této deklarace bylo, aby děti prožili šťastné dětství, užívali práv a svobod v deklaraci uvedených ku prospěchu vlastnímu i prospěchu společnosti
- **Úmluva o právech dítěte ze dne 20. 11. 1989**, tato úmluva vychází z Deklarace práv dítěte, obsahuje politická, ekonomická, sociální a kulturní práva dětí
- **Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1979**, která vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv, nediskriminace a rovnost mužů a žen
- **Úmluva o právech osob se zdravotním postižením ze dne 13. 12. 2006**, která zaručuje, aby osoby se zdravotním postižením dostaly rovné příležitosti a šance jako ostatní

3.3 Informovanost obětí o dostupnosti pomoci

Dostupná literatura o prevenci domácího násilí ukazuje velmi smíšený obraz. Bylo prokázáno, že některé strategie mají určitý úspěch. Primární prevence v oblastech, jako jsou vzdělávací kampaně nebo propagační kampaně, přestože je v zásadě dobrá, se zdá být neúčinná. Řada studií ukázala částečné přínosné účinky v oblasti „sekundární prevence“ - zahrnující intervence zaměřené na oběti, které zažily násilí a hledaly pomoc při prevenci opakovaných útoků (Prenzel, Fardell, 2017).

Dostupné instituce, které pomáhají obětem domácího násilí, se mohou rozdělit na pomáhající (nemocnice, záchraná služba, sociální služby) a represivní (městská a obecná policie, oddělení přestupků obecního úřadu, Policie ČR) (Úlehová et al, 2009).

Povinné zatčení policií ukázalo, že tento úkon snižuje opakované násilí ve srovnání s policejními diskrečními akcemi, včetně poradenství pro pachatele nebo jejich vyslání do různých pomocných institucí. Účinek zatčení je však silnější, pokud si pachatel připouští „podíl na opakovaném násilí“. Ukázalo se, že zatčení nezaměstnaných a marginalizovaných mužů naopak způsobuje zesílené násilí (Prenzel, Fardell, 2017).

Jeden z problémů dostupnosti pomoci obětem domácího násilí je ekonomická situace a s ní spojená kvalita služeb. V americkém systému trestního soudnictví mají obžalovaní právo na bezplatného soudního zástupce, zatímco oběť nemá žádné zákonné právo na bezplatnou nebo dokonce snižovanou právní pomoc. Oběť, která nemá přístup k advokátovi, pravděpodobněji

nedostane ochranný příkaz, protože chybí důležitá soudní data a nepodá správnou papírovou dokumentaci. Poté je pravděpodobnější opakované zneužívání obětí (Hawc, ©2018).

Přestože současné předpisy vyžadují, aby lékaři hráli velkou roli při zjišťování, intervenci a sledování případů zneužívání partnerů, lékaři zdůrazňují potřebu pracovat jako tým, který identifikuje a poskytuje optimální péči obětem. To vyžaduje flexibilitu rolí v týmu zdravotní péče a snadný přístup k místním komunitním organizacím, zabývající se domácím násilím (Caralis, Musialowski, 1997).

Poskytovatelé zdravotní péče by měli před zahájením zásahu do problematiky domácího násilí doporučit obětem cesty k místním agendam, zabývající se domácím násilím v jejich komunitě (King, 2000). Ačkoli 68 % žen řeklo svým ošetřujícím lékařům, že jsou oběti zneužívání, pouze 12 % bylo dotazováno na zneužívání. Dokonce, i když probíhal rozhovor o zneužívání, lékaři neudělali nic pro 20 % pacientů. Jako součást léčby všechny ženy důrazně doporučily, aby lékaři poskytovali informace o komunitních a právních zdrojích a pomoci při hledání ochranných služeb (Caralis, Musialowski, 1997).

Marvánová a kol. (2016, s. 13) dále doplňuje, že odborníci a pracovníci různých profesí mají pak při informování oběti sklony zaměřovat svá doporučení k tomu, aby oběť v první řadě z násilného vztahu odešla. Je ovšem nezbytné si uvědomit, že odchod od násilného partnera značnou měrou násobí riziko stupňování násilí a že z pohledu zajištění bezpečí oběti jde o jedno z nejrizikovějších období obecně. Pakliže oběť nedisponuje dostatkem podpory zvnějšku, nemá kam odejít a dostatek prostředků na osamostatnění a ani neví o možnostech pomoci zdarma, nelze předpokládat, že odejde, a že její odchod povede ke zvýšení jejího bezpečí. Naopak riziko stupňování násilí se zvyšuje, eventuálně i hrozba návratu oběti zpět k pachateli, což může vést ke zvýšení její izolace a kontroly ze strany násilného partnera a zamezení přístupu informací o možnostech pomoci k oběti.

Trauma abusivního vztahu významně ovlivňuje pravděpodobnost, že oběť zůstane bez domova. Oběti domácího násilí mohou bojovat s úzkostí, panickou poruchou, depresí a zneužíváním návykových látek a zároveň se snaží najít nebo udržovat bezpečné a stabilní bydlení. Kromě domácího násilí jako bezprostřední příčinou bezdomovectví pro mnoho přeživších a velmi vysoký podíl žen bez domova v minulosti zažil násilí, i když to není bezprostřední důvod, proč čelí bezdomovectví (National Law Center on Homelessness and Poverty, 2010).

Bez přístupu k bydlení může být oběť nucena zůstat, vrátit ke zneužívajícímu partnerovi nebo žít v nedostatečných nebo nebezpečných podmínkách. Pro splnění individuálních potřeb společnosti je potřeba mnoho zdrojů. Havarijní přístřeší je důležitým dočasným bezpečným místem pro přeživší domácího násilí pro potřebu úlevy z okamžité krizové situace (Bassuk, 1996).

Při zabrání úspěšné separace obětí se objevuje řada faktorů, které ztěžují tuto situaci, včetně ekonomické závislosti na partnerovi, nezaměstnanosti, přítomnosti dětí, emoční přitažlivosti, trvání a intenzity vztahu a faktory spojené se socializací (Rusbult, Martz, 1995).

Pro další vysvětlení psychosociálního procesu odchodu jsou identifikovány čtyři odlišné fáze procesu zpětného získávání sebe samých po domácím násilí, které začíná potíráním zneužívání (Rhatigana et al., 2006).

Model, pokračuje kontemplativní fází, uvědomení si, že vztah může být nezdravý a oběť uznává, že existuje problém. Další fáze, rozhodnutí ke změně. Podstatný psychologický přechod mezi těmito dvěma fázemi je zřejmý. Příprava vede k akčnímu plánu, ke změně a odklonu od násilného vztahu, po němž následuje akce - skutečný proces odchodu, udržovací fáze, která se objevuje mezi 6 měsíci a 5 lety (Brown, 1997).

3.3.1 Typologie zdrojů informací

Tato kapitola by měla poukázat na nejužívanější typologii zdrojů informací, mezi ně patří.

- Literatura týkající se tématu domácího násilí
- Instituce a subjekty (nemocniční zařízení, záchranná služba, Policie ČR, neziskové organizace, OSPOD aj.)

Obecně mohou pro získání informací použít ohrožené osoby vícero zdrojů informací, které byly a jsou dále uvedeny v této práci. Těmi základními může být Policie ČR, OSPOD, pracovníci různých neziskových organizací, které mohou vyhledat zájemci jak osobně, tak mohou využít několik linek pomoci, online poraden a obecně internetu, jakožto snad nejdostupnějšího zdroje informací o všem možném. Na internetu například existují stránky s názvem Domácí násilí (<http://www.domacinasili.cz>), na nichž lze nalézt základní informace o tom, co to je domácí násilí a kam se obrátit v případě, že je člověk jeho obětí nebo svědkem (Domácí násilí, online).

- Laická pomoc

Samozřejmě v rámci pomoci obětí domácího násilí se také objevuje tzv. laická pomoc. Laická pomoc proudí zvláště z informovanosti o této problematice. Oběti domácího násilí disponují specifickým chováním, které proudí z jejich fyzického a psychického rozpoložení, které je ovlivněno právě domácím násilím (Bednářová et al., 2009).

- Informační kampaně a mediální projekty

Existují i nejrůznější kampaně, které vytváří světoznámé společnosti. Jednou z nich je i společnost Avon – kosmetická společnost, která sídlí ve Spojených státech amerických. V roce 2008 zahájila pod heslem „Mluvme spolu o domácím násilí“ svou kampaň „Avon proti domácímu násilí“, které je páchané na ženách. Od roku 2009 byla kampaň rozšířena na projekt, který se zaměřuje na nefyzické formy domácího násilí. Od roku 2012 pořádal Avon ve spolupráci se sdružením proFem vzdělávací workshopy a ve spolupráci rovněž představili unikátní analýzu popisující ekonomické dopady domácího násilí. Na projektu Avon dále spolupracuje se sdružením Acorus.

Cíle projektu společnosti Avon (<http://www.avonprotidomacimunasili.cz/o-projektu/vznik-a-cile-projektu/>):

- Zlepšit postavení žen ve společnosti, jejich zdraví a životní podmínky.
- Zlepšit informovanost o problematice domácího násilí páchaného na ženách.
- Prodejem speciálních symbolů získávat finanční prostředky na podporu konkrétních projektů zaměřených na boj proti domácímu násilí v České republice.
- Spolupracovat s neziskovými organizacemi, odborníky, kteří jsou kompetentní k řešení jednotlivých problémů.
- Při osobní konfrontaci se situací týkající se domácího násilí pomáhat doporučením odborné pomoci u partnerů projektu.

Další z výrazných mediálních projektů byla i kampaň s názvem „Má mě rád(a), nemá mě rád(a)“, kterou pořádalo Hlavní město Praha společně s pražským Centrem sociálních služeb. Cílem kampaně bylo ukázat lidem, kteří zažívají domácí násilí, že z této situace existuje cesta ven.

3.3.2 Bariéry v rovině informovanosti o dostupné pomoci

Ukončení cyklu domácího násilí a odchod od násilného partnera je komplikovaný proces. Není neobvyklé, že se ženy snaží o odchod z násilného vztahu několikrát za sebou, eventuálně se ke svému partnerovi vrací. Důvodů je poměrně mnoho a jedním z nich může být jejich nízká informovanost o možnostech pomoci. Ženy mají mnohdy také obavy z toho, že násilník dostojí svým výhrůžkám a že situace se ještě horší („najdu si tě“, „připravím tě o děti“, „dokážu, že jsi blázen“, „stejně ti nikdo neuvěří“, apod.), případně nemají kam jít a nevědí o službách, které poskytují intervenční centra, azylové domy aj.

K tomu, aby bylo možné obětem domácího násilí poskytnout efektivní podporu a pomoc, je naprosto nezbytné tyto oběti, mimo jiného, také informovat o možnostech pomoci. V praxi se lze často setkat i s tím, že oběti své partnery „kryjí“, věc vůbec neoznámí na policii nebo nechtějí proti partnerům vypovídat, uvedou jiné příčiny vzniku zranění, než fyzické napadení partnerem apod. Uvedené chování může být pro okolí, včetně odborníků, nepochopitelné a jevit se jim jako nelogické a matoucí. Současně pak takové chování oživuje mnoho mýtů a předsudků obviňujících obětí, jako např.: „zřejmě jí to nevadí, asi se jí to líbí“, „třeba si to zasloužila, tak s tím nic nedělá“, „pokud nechce pomoci, její problém“ aj. (Marvánová a kol., 2016, s. 13).

3.4 Definice sociálního pracovníka

Tato samostatná kapitola sociálního pracovníka, je v této práci hlavně z důvodu, abych uvedla na pravou míru, jak těžká je spolupráce sociálního pracovníka (poskytující poradenství obětem domácího násilí) a samotnou obětí domácího násilí.

Ačkoliv se o definici sociálního pracovníka předkládá přímo zákon o sociálních službách, vymezit přímo náplň jeho práce nemusí být úplně jednoduché. Konkrétně o sociálním pracovníkovi zákon hovoří v § 109 – 117 (zákon č. 108/2006 Sb.). V § 109 je tedy konkrétně sociální pracovník vymezován jako osoba, která „...vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb“.

Pro sociálního pracovníka jsou ovšem nezbytné nejen zákonem určené povinnosti a náležitosti. Z praxe se ukazuje, že správný sociální pracovník musí být charakterizován i určitými vlastnostmi či osobnostními předpoklady. Například Řezníček (1994, s. 23–25) hovoří o talentu pro práci sociálního pracovníka. Vzhledem k tomu, že sociální práce je prací s lidmi, zde dokonce oběťmi domácího násilí, musí sociální pracovník disponovat empatií, vřelostí a opravdovostí. Bez schopnosti pochopení situace oběti domácího násilí, bez vstřícného zájmu a respektu vůči oběti, se sociální pracovník neobejde. K osobnostním předpokladům sociálních pracovníků náleží i kreativita, dále třeba schopnost adekvátního zvažování a hodnocení situace oběti domácího násilí. Úlohu sehrávají i hodnoty sociálního pracovníka, tedy jeho vlastní pojetí toho, co je v sociálním významu „dobré“ a co „špatné“. Značně důležitá rovněž znalost legislativy, orientace v problematice domácího násilí apod.

Gulová (2011, s. 105–107) doplňuje, že sociální pracovník musí být schopný akceptace bez předsudků. Rovněž je pro sociálního pracovníka předností jeho víceoborovost, kdy sociální pracovník mimo sociálního vzdělání disponuje i vzděláním například v pedagogické či zdravotnické oblasti. Takové znalosti mohou sociálním pracovníkům pomoci ve sdělování informací, vyhodnocování situace apod. Pro řešení situací ohledně domácího násilí pak sociální pracovník určitě využije znalosti z psychologie. Podstatné pro sociálního pracovníka je, aby byl schopen důslednosti a také individuálního přístupu k obětem domácího násilí a dát jim pocit, že i jejich případ bude vyřešen. Matoušek (2008, s. 52) má za to, že důležitá je i jistá přitažlivost (ať už fyzická, tak i názorová, citové napojení aj.).

Paulík (2006, s. 292-300) pak hovoří třeba o významu psychické odolnosti, případně zátěžové odolnosti, nebo stresové či frustrační toleranci. Práce s oběťmi domácího násilí může být velmi náročná a psychicky zraňující a vyčerpávající. Odolnost vůči zátěži představuje součást tzv. pracovní nebo výkonové kapacity. Ta má souvislost především s motivací, temperamentem, dílčími i komplexnějšími schopnostmi (jako je např. adaptace nebo inteligence apod.) a funkčním stavem organismu. Sociální pracovník ji nemůže natrénovat. Matoušek (2008, s. 15–16) pak ještě doplňuje důležité kompetence sociálního pracovníka. Ty vymezila například americká Rada pro vzdělávání v sociální práci následovně:

- kriticky přemýšlet v pracovních souvislostech, včetně uplatňování teorie v praxi,
- zvládat profesionálně využívat vlastní osobnost,
- ovládat strategie pro dosahování sociální a ekonomické spravedlnosti, uplatňovat své vědomosti při práci s oběťmi domácího násilí, se specifickými problémy aj.,

- vnímat interakci mezi klientem a sociálním systémem odlišných úrovní,
- komunikovat s různými typy obětí násilí, veřejností, spolupracovníky,
- dokázat pracovat v rámci svého pracoviště a v systému poskytování sociálních služeb a zvládat důležité organizační změny.

Definice předpokladů pro výkon povolání sociálního pracovníka a předpokladů pro výkon činnosti v sociálních službách je uvedena v zákoně o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.), část osmá (§ 109 – § 114) a část devátá (§ 115 – § 117).

Činnosti sociálního pracovníka může být v praxi poměrně široká a odlišná. Jsou popsány v zákoně o sociálních službách. Vždy to bude záviset na tom, v jaké konkrétní organizaci pracuje. Z obecného pohledu je možné náplň práce sociálního pracovníka definovat následovně (Malíková, 2011, s. 87–88):

- řídí se platnou legislativou, vnitřními organizačními předpisy, směrnicemi, metodickými pokyny apod.,
- detailně znají organizační strukturu a náplň činností na svém pracovišti a svém oddělení, typ a rozsah poskytovaných služeb, podmínky jejich poskytování,
- uskutečňují edukaci klientů či žadatelů,
- realizují rovněž sociální poradenství podle zákona o sociálních službách,
- realizují také analytickou a metodickou činnost při zajišťování sociální služby obětem domácího násilí,
- vedou evidenci a výsledky zpracovávají do statistických výstupů,
- zabezpečují sociální agendu, vedou sociální dokumentaci,
- zachovávají mlčenlivost, respektují práva obětí, dodržují etické zásady sociální práce,
- detailně ovládají rozsah své práce a svých pravomocí,
- respektují přání, potřeby a požadavky obětí domácího násilí v rozsahu své práce,
- spolupracují s dalšími sociálními pracovníky, psychology, úředníky aj.,
- účastní se supervizí, dalšího vzdělávání,
- monitorují sociální dění ve svém okolí, aktivně vyhledává a čte vyhlášky, zákony aj.

- dodržují při komunikaci zásady emoční inteligence, účastní se zabezpečování spokojenosti klientů,
- účastní se pracovních porad, podílí se na plnění úkolů,
- monitorují problémové oblasti poskytování služby, řeší zjištěné nedostatky a zpracovávají návrhy na zlepšení situace aj.

3.5 Vývoj spolupráce s obětí domácího násilí

Je několik možností, jakým způsobem může dojít k odhalení domácího násilí-oběť sama věc dojde ohlásit nebo vyhledá odbornou pomoc. Přítomnost domácího násilí vyjde najevo v rámci činnosti policie a to tak, že soused (oznamovatel), může ohlásit nezvyklé zvuky u sousedů (volání o pomoc, řev, tupé rány aj). Policisté při šetření jak u oznamovatele, tak u osob, kde se měly tyto nezvyklé zvuky odehrávat, může zjistit, že se zde opravdu o domácí násilí jedná. Nebo dojde k jeho odhalení díky oznamovací povinnosti ze strany sociálních a pedagogických pracovníků nebo zdravotníků.

Povinnost ohlašovat trestné činy, o kterých se kdokoliv hodnověrným způsobem dozví je ukotvena v zákoně. V první řadě jde o trestné činy, které již byly spáchány. Z hlediska domácího násilí sem můžeme nejčastěji řadit trestné činy týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku) nebo těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku). Dále je v zákoně zakotvena rovněž povinnost oznamovat podezření, že někdo připravuje spáchání trestného činu a jeho oznámením tak může zamezit jeho dokonání. Ve vztahu k domácímu násilí lze hovořit zejména o trestných činech vražda (§ 140 trestního zákoníku), těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), znásilnění (§ 185 trestního zákoníku) nebo pohlavní zneužití (§ 187 trestního zákoníku).

Z pohledu sociální práce může dojít k odhalení domácího násilí díky dostatečné vnímavosti a profesionálnímu přístupu samotného pracovníka. Další z možností, jak se sociální pracovník pracující v organizacích věnující se pomocí obětem domácího násilí, dozví o průběhu domácího násilí je díky oznámení učiněnému orgány činnými v trestním řízení (police, státní zastupitelství, soud), jak již bylo zmiňováno výše.

Z výše uvedeného vyplývá, že možností, jakým způsobem se začíná řešit situace, kdy vzniklo podezření na probíhající násilí, je vícero. Každopádně samotný postup při vývoji spolupráce s obětí domácího násilí ve své podstatě vždy, alespoň zpočátku, probíhá obdobným

způsobem. V následujících řádcích bude popsáno, jak spolupráce s obětí domácího násilí probíhá v případech, kdy k jeho odhalení dojde v rámci činnosti policie. Popisují tuto spolupráci z důvodu, že s tímto postupem mám osobní zkušenosti a chci ji podrobně rozvést ve své práci.

V případě, kdy je policie vyslána k případu s podezřením na domácí násilí, využije na místě již výše zmiňované pomůcky SARA DN. Jakmile je situace vyhodnocena jako domácí násilí postupuje zákonným způsobem, tedy využije institutu vykázaní, který je zakotven v zákoně o Policii ČR. Následně policie kontaktuje Intervenční centrum, které má povinnost oslovit oběť domácího násilí do lhůty 48 hodin. V průběhu prvního kontaktu s obětí má Intervenční centrum za úkol zejména u oběti vytvořit pocit důvěry, poskytnout jí krizovou intervenci a nabídnout jí osobní setkání v Intervenčním centru. Zhruba 90 % ohrožených osob nabídku přijme a nejpozději druhý či třetí den po vykázaní násilného partnera osobně navštíví Intervenční centrum. Tam mu pak začínají pomáhat sociální pracovníci, kteří poskytují sociální poradenství, se zpracováním různých podání a poskytují jednorázově či opakovaně oběti domácího násilí důležité informace a instrukce. Například oběť opět poučí i tom, že i ona má své povinnosti v rámci vykázaní (tj., že nesmí vykázanou osobu „vzít zpět domů“, seznámí ji s možností zažádání o předběžné opatření, kterým se vykázaní může prodloužit nebo jí poradí jakým způsobem postupovat v rámci celého řízení, ať už správního či trestního. Dalším orgánem, který je v rámci prvotní pomoci aktivní, je v případech přítomnosti dětí na místě domácího násilí OSPOD, který zastává specifickou roli (viz výše). Pokud je oběť domácího násilí rozhodnuta svou situaci řešit, má možnost dál spolupracovat jak s pracovníky Intervenčního centra, tak i s pracovníky neziskových organizací, které se zabývají problematikou domácího násilí (pozn. oběť nemůže být sociálními pracovníky k ničemu nucena, vše je závislé jen na dobrovolném rozhodnutí oběti).

V průběhu spolupráce s obětí domácího násilí je úkolem sociálního pracovníka především podpora a snaha přesvědčit oběť, aby svou situaci řešila. Sociální pracovník jí může být oporou během kontaktu s policií a úřady. Vysvětlit jí náležitosti veškerých jednání a právních kroků, které je třeba učinit, ať již jde o zažádání o státní podporu nebo o následnou psychologickou péči.

Samotná psychologická či psychoterapeutická péče má pak zvláštní postavení a je nezbytnou pomocí, která se stává základem pro znovu zařazení oběti do běžného života.

V neposlední řadě je třeba ještě zmínit to, že je nezbytné, aby oběť měla podporu od svého nejbližšího okolí (rodina, kamarádi, kolegové).

3.6 Státní instituce

Jednou ze státních institucí, která by se měla podstatně podílet na poskytování ochrany a podpory osobám ohroženým domácím násilím je **orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)**. Předmětem zájmu OSPODu jsou především děti ohrožené násilím. Nabízí se zde podpora, informace v oblasti péče o děti, možnosti náhradního ubytování, kontakty na další specialisty. Pokud je situace v rodině, kde probíhá domácí násilí pro dítě nebezpečná, sociální pracovníce může zprostředkovat umístění do bezpečí – u příbuzných, známých, v azylových domech a krizových centrech. Pracovníci OSPOD využívají při své práci veškeré své zákonem vymezené povinnosti a oprávnění za účelem přispět k zabezpečení ochrany a bezpečí ohrožených osob a jejich dětí.

Zmiňována už byla rovněž úloha **Policie ČR** (online), která zasahuje při akutním ohrožení oběti domácího násilí nebo dítěte, případně při podezření nebo rovnou při spáchání trestného činu. V případě ohrožení dětí pak kontaktuje sociální pracovníky. Pokud se dospělý člověk dozví o domácím násilí nebo týrání dítěte, má povinnost tuto skutečnost oznámit. Zde se opět prezentuje úloha Policie ČR, kde se toto ohlášení realizuje. Je možné to dále provést na státním zastupitelství, soudu nebo Odboru sociálně-právní ochrany dítěte. Policie ČR pak informuje o zásahu v rodině sociální pracovníce Odboru sociálně-právní ochrany dětí.

Ze státních institucí lze zmínit intervenční centra, jejichž pracoviště se nachází na území celé České republiky, konkrétně jsou lokalizována ve třinácti městech – Brno, České Budějovice, Havířov, Hradec Králové, Jihlava, Kladno, Liberec, Nymburk, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Sokolov, Ústí nad Labem, Zlín. Náplň i principy jejich práce jsou podobné. Intervenční centra poskytují specializované služby osobám, které jsou ohroženy domácím násilím. Cílem jejich práce je především snaha pomoci v této náročné situaci, zajištění bezpečí a návrat k normálnímu životu. Intervenční centra poskytují zejména krátkodobou pomoc. Veškerá pomoc je poskytována zdarma.

Intervenční centra

Aby mohl být systém pomoci o oběti domácího násilí efektivní a účinný, tak nestačí zasažené osobě pouze zajistit bezpečí, ale je nutné nabídnout jí i odbornou pomoc, a to při řešení její další situace. Toto poskytují právě intervenční centra, která jsou zřízena v každém kraji České republiky. Intervenční centra jsou sociální službou pro osoby, které jsou ohroženy násilím a

těmto osobám poskytují podporu a dopomoc v procesu rozhodování, a zajišťování důležitých informací při řešení konkrétní situace. V praxi Policie ČR informuje intervenční centrum a jeho pracovníci se ihned spojují s postiženou osobou, aby jí nabídli své služby a pomoc (Vitoušová, Vedra, 2009, s. 9).

V rámci dalších organizací lze zmínit ještě:

- místní oddělení Obecní policie,
- ordinace klinických psychologů,
- krizová centra,
- praktičtí lékaři.

3.7 Nestátní neziskové organizace

Existuje mnoho různých nestátních neziskových organizací, které zaměřují svou činnost na pomoci obětem domácího násilí. Na tomto místě budou zmíněny zejména ty nejznámější z nich, ale je určitě možné se setkat i s dalšími, působícími např. v jednotlivých krajích či okresech (poradny pro pomoc obětem trestné činnosti, poradny pro manželství, rodinu a mezilidské vztahy aj.). K těm nejznámějším tedy patří:

Bílý kruh bezpečí

Organizace poskytující bezodkladnou a kombinovanou pomoc obětem trestných činů. Pro osoby ohrožené násilím může poskytnout praktické rady a informace, ale i nepřetržitou telefonickou linku pro pomoc obětem domácího násilí. Na svých webových stránkách nabízí poměrně kompletní informace o domácím násilí, dále obětem domácího násilí nabízí telefonickou linku Dona pro oběti domácího násilí (tel. linka - 116 006), služby pro oběti trestných činů a příbuzné, praktické rady, přednášky, semináře, kongresy, publikace. Pracoviště Bílého kruhu bezpečí naleznou zájemci v Brně, Českých Budějovicích, Jihlavě, Liberci, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Plzni a Praze (BKB, online).

Na telefonické lince DONA je obětem domácího násilí nabízeno (BKB, online):

- Vyslechnutí a pomoc volajícímu orientovat se v momentální situaci.

- Nabídka porozumění a důvěry volajícímu.
- Pomoc volajícímu odstranit pocity viny a opět najít sebedůvěru.
- Motivace volajícího k aktivnímu řešení situace.
- Pomoc volajícímu popřemýšlet o individuálním bezpečnostním plánu.
- Poskytnutí praktických rad a pomoc volajícímu nacházet další patřičný postup.
- Poskytnutí podstatných informací o sociálně právních a trestných právních opatřeních.

Poskytuje informace o systému služeb sociální záchrané sítě pro oběti domácího násilí a trestných činů.

ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy

Nestátní nezisková organizace zaměřuje svou pomoc na ženy jakožto oběti domácího násilí a jejich děti. V rámci služby jsou poskytovány jak informace o domácím násilí, tak psychosociální poradenství, azylový dům, semináře a přednášky na téma prevence domácího násilí, vydávání informačních letáků a SOS telefonická krizová pomoc na telefonních linkách +420 241 432 466 a +420 602 246 102 a přímé e-mailové poradenství na poradna@rosa-os.cz (ROSA, online).

ProFem, o.p.s.

Organizace, jejímž posláním je poskytování poradenství a další přímé podpory osobám ohroženým domácím, sexuálním násilím nebo další formou násilí. Provozuje linku právní pomoci (tel. č. +420 222 227) a online poradnu (poradna@profem.cz). Rovněž se zaměřuje na prevenci v oblasti násilí na ženách aj. a lobbying, a to skrze následující aktivity (ProFem, online):

- Vydávání poradenských a informačních publikací pro veřejnost v oblastech, v nichž dochází k porušování lidských práv, ve vztahu k domácímu násilí.
- Pořádání konferencí, workshopů a školení pro laickou i odbornou veřejnost.
- Poskytování přímého poradenství a podpory osobám, které jsou ohroženy domácím násilím nebo další formou násilí.

- Apelování ve společnosti na problematické oblasti, v nichž dochází k domácímu násilí nebo dalším typům násilí, a to skrze veřejná prohlášení.
- Politický lobbying u zákonodárných institucí a u politického zastoupení.
- Spolupráce s veřejnými médii nebo zřizování médií vlastních, s cílem poukázání na problematické prvky v oblasti domácího násilí.
- Aktivní spolupráce s dalšími (nejen) ženskými iniciativami a organizacemi z České republiky a ze zahraničí na uvedených problémech.

Krizové centrum RIAPS

Krizové centrum RIAPS prezentuje zdravotnické zařízení poskytující péči plnoletým lidem, u kterých je v důsledku těžké životní situace ohroženo jejich duševní zdraví. Sdružuje psychology, psychiatry, zdravotní sestry - terapeutky a sociální pracovníci do jednoho týmu, který pomáhá klientům při aktivním řešení jejich problémů. K poskytovaným službám patří zejména krizová intervence, individuální a skupinová psychoterapie, relaxační techniky a další práce s tělem, farmakoterapie. Jejich klientela je širší, ale patří zde rovněž osoby ohrožené domácím násilím. V rámci služby se poskytují nepřetržité pohotovostní služby, ambulantní konzultace, na které se lze předem objednat, pobyt na lůžkovém oddělení krizového centra v délce až 5 dnů, nebo docházení do denního stacionáře také v délce až 5 dnů (RIAPS, online).

Persefona o.s.

Organizace vznikla v roce 2007 odloučením programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv, který poskytoval pomoc obětem domácího násilí už od roku 1999. Hlavní náplň činnosti organizace je dlouhodobá souhrnná pomoc obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění starším 18 let z Jihomoravského kraje. Podpora obětí se zaměřuje i na osoby, které se snaží obětem násilí pomáhat. Nabízí doprovázení oběti celým procesem řešení její životní situace. V rámci poradenských služeb je klientům poskytována pomoc sociální, psychologickou a právní pomoc (Persefona, online).

ACORUS

„ACORUS, z. ú. poskytuje osobám ohroženým domácím násilím komplexní odbornou pomoc směřující k překonání nepříznivé sociální situace a k začlenění do běžného života bez přítomnosti násilí“ (ACORUS, online). Pomoc poskytuje organizace prostřednictvím služeb krizové telefonní linky, e-mailového poradenství, ambulantní pomoci, krizové pomoci, krizového lůžka (maximálně na 5 dní), provozem azylového domu, následné pomoci či propagací a osvětovou činností.

ŽIVOT 90

Organizace vznikla v roce 1990 se záměrem umožnit seniorům žít plnohodnotný život tam, kde to mají rádi – doma. Funguje v centru Prahy jako komunitní centrum pro seniory a jejich blízké. Poskytuje služby 365 dnů v roce, 24 hodin denně. Klienti mohou zdarma využít informační a poradenské centrum, kde senioři mohou získat rady například v sociálně – právní oblasti, mohou navštívit psychologa nebo se spolu setkávat a popovídat si. Provozují také **Senior telefon**, což je bezplatná nonstop linka pro seniory, kteří jsou v ohrožení domácím násilím (tel. č. 800 157 157). Součástí je i poradna pro seniory ohrožené násilím aj. (Život90, online).

Centrum nové naděje

Organizace z Frýdku-Místku, jejímž posláním je poskytování informací, rad a pomoci všem, kteří se nachází v nepříznivé sociální situaci, případně jim taková situace hrozí. K cílové skupině patří mimo osoby ohrožené domácím násilím obecně všechny osoby, které jsou v nepříznivé sociální situaci, nebo jim taková situace hrozí (osoby v krizi, rodiny s dětmi, oběti jiné trestné činnosti, senioři aj.). Konkrétní pomoc se realizuje prostřednictvím telefonické, osobní komunikace; e-mailové a dopisové komunikace; poskytnutí sociálního a základního právního poradenství; pomoc při vypracování písemných žádostí a podání (Centrum nové naděje, online).

Poradna Magdala

Projekt Arcidiecézní charity Praha poskytující bezplatně ambulantní i terénní formu odborného sociálního poradenství. Poradna Magdala pracuje v rámci celorepublikové charitní

sítě. Záměrem poradny je podpora jedince v jeho rozhodnutí vedoucí ke změně a řešení jeho momentální náročné situace, doprovázení ho procesem změn, které směřují k samostatnému a bezpečnému způsobu života bez nutnosti podpory institucí. K jejím službám patří zajištění ubytování v režimu utajení, sociálně-terapeutické poradenství, sociálně-právní poradenství, asistovaná setkávání dítěte s rodičem, asistovaná předávání dítěte mezi rodičem, podporovaná komunikace a preventivní činnosti (Charita ČR, online).

Slezská diakonie

Prezentuje nestátní neziskovou organizaci poskytující své služby v sociální oblasti. Cílovou skupinou služby tvoří jak osoby ohrožené násilím, tak i např. lidé s postižením, senioři, lidé bez domova a všichni ti, kteří jsou v různých náročných životních situacích. Ve své práci organizace uskutečňuje biblické zásady lásky a služby lidem potřebným a lidem v nouzi. Funguje v Moravskoslezském kraji, dále v Jihomoravském a Olomouckém kraji, kde provozuje více než šedesát středisek.

4 Rešerše výzkumů v oblasti informovanosti o problematice domácího násilí

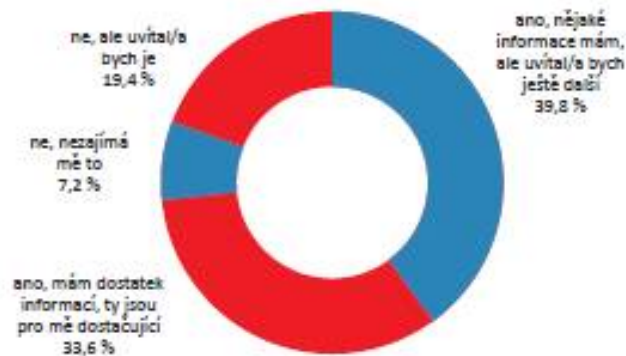
Informovanost o problematice domácího násilí je mezi běžným obyvatelstvem zvyšována především prostřednictvím preventivních programů. Míra impaktu těchto programů však variabilní s ohledem na zkušenosti jednotlivců s danou oblastí. Cílem těchto programů je v první řadě zprostředkovat široké veřejnosti relevantní informace o problematice z hlediska charakteru problému, a také o dalších zdrojích poskytujících detailní informace včetně způsobu řešení domácího násilí v případě, že se s ním člen cílové skupin setká.

Analýzu impaktu daných programů provádí pravidelně agentur STEM (Středisko empirických výzkumů) na žádost subjektu Bílý kruh bezpečí. Reprezentativní výzkum byly realizovány v letech 2001 a 2006 a zaměřovaly s především na stanovení míry informovanosti běžného občana o problematice domácího násilí. Z reprezentativního výzkumu realizovaného v roce 2006 vyplynulo několik významných skutečností zahrnujících především následující zjištění: (Bílý kruh bezpečí, 2007)

- informovanost o charakteristikách problému domácího násilí dosahuje téměř 100% hodnoty u všech občanů (tedy osob starších 15 let),
- informovanost o způsobech řešení tohoto problému je ovšem velmi nízká – v roce 2006 dosáhla pouhých 19 %.

Uvedené výstupy lze považovat za nedostatečné, jelikož jak výzkum ukázal dále, s domácím násilím, ať už přím nebo nepřím, se setkává až polovina populace. Komplexní aplikovaný výzkum v oblasti problematiky domácího násilí provedl v roce 2016 Topinka (2016, s. 1-176) na základě výstupů dílčího výzkumů realizovaných různými autory v předchozích letech. Zhodnocení zahrnovalo rovněž výstupy týkající se názorových postojů a informovanosti o způsobech řešení domácího násilí získané Prokschovou a Prokschem (Topinka, 2016, s. 25) v rámci výzkumu provedeného v roce 2015. Z daného výzkumu vyplynula rovněž nízká informovanost obyvatelstva, jak ukazuje následující Graf 1.

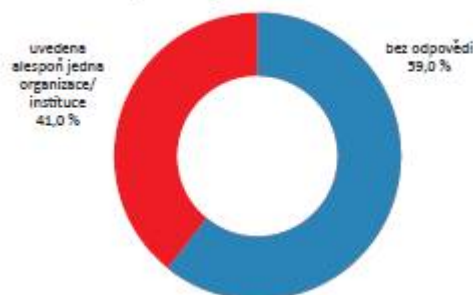
Informovanost respondentů o domácím násilí
Máte informace, jak se zachovat tváří v tvář domácímu násilí?

Graf 1 Informovanost v oblasti řešení problematiky domácího násilí (Topinka, 2016, s. 76)

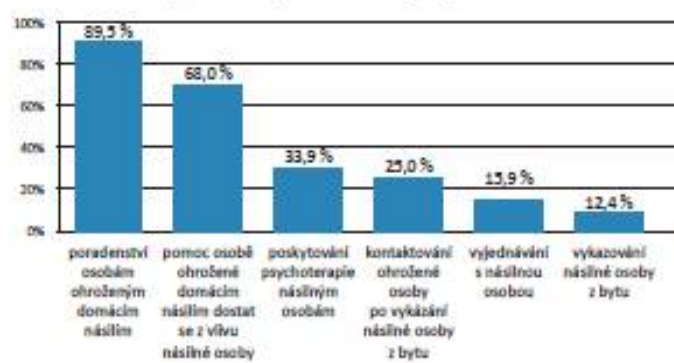
Dalším zásadním aspektem řešení problému výskytu domácího násilí je očekávání služeb tzv. intervenčních center, která mají pomáhat jeho obětem. Informovanost o službách poskytovaných těmito centry byla rovněž analyzována v rámci zmíněného výzkumu, a to s ohledem povědomí o existenci těchto center a službách, které poskytují. Jak je uvedena na následujících grafech (Graf 2 a Graf 3), povědomí o těchto centrech je rozšířeno přibližně mezi polovinou obyvatelstva. Informace o rozsahu poskytovaných služeb jsou však velmi strohé.

Instituce pomáhající obětem domácího násilí

Graf 2 Povědomí o institucích pomáhajících obětem domácího násilí (Topinka, 2016, s. 79)

Činnosti, které podle respondentů zajišťují intervenční centra

Graf 3 Služby, které dle respondentů poskytují intervenční centra (Topinka, 2016, s. 80)

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Obecně se práce zabývá problematikou sociálně patologického jevu v podobě domácího násilí, o kterém se čím dál tím víc debatuje, takže je mu věnována stále větší pozornost a postupně dochází k budování propracovaného systému intervence. Práce se v této souvislosti snaží přispět k zachycení současné situace v oblasti domácího násilí. Konkrétně se zaměřuje na úroveň pomoci obětem domácího násilí tím, že se pokouší zmapovat možnosti a příležitosti, díky kterým se může cílová skupina ohrožených osob dozvědět o potřebné pomoci v jejich tíživé životní situaci. Pro oblast společenských věd, do které spadá předkládaná práce, je typické využívání metod kvantitativních i kvalitativních, přičemž metody kvantitativní jsou objektivního charakteru a dávají nám odpovědi na otázky „Co?“, „Kdy?“, „Kde?“, zatímco kvalitativní metody mají charakter subjektivní a odpovídají na otázky „Kdo?“, „Proč?“ a „Jak?“. Kvalitativní data jsou přirozeně uspořádaná a popisují každodenní život (Hendl, 2005, s. 161).

Z výše zmiňovaného vyplývá, že výsledek kvalitativního výzkumu nemá statický charakter, ale spíše endogenní (tedy, že jej ovlivňují vnitřní činitelé) a idiografický (tedy, že je zaměřený na specifické charakteristiky konkrétní osoby), což znamená, že výsledky takového výzkumu jsou formovány samotnými účastníky výzkumu a samotné hypotézy se spíše vytvářejí, nežli zodpovídají (Chrásková, 2006, s. 180). Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce usiluje spíše o plošné, objektivní a stabilní zmapování zkoumaného fenoménu, bylo pro účel zodpovězení základní výzkumné otázky, tj. posouzení dostupnosti pomoci poskytované obětem domácího násilí, využito kvantitativní metody výzkumu. Na rozdíl od kvalitativního výzkumu je se jedná o výzkum exogenní (tedy, že jej ovlivňují vnější příčiny, tj. výzkumník) a nomotetický (tedy, že se snaží odhalit obecně platné zákonitosti). Kvantitativní výzkum vede spíše k povrchnějšímu, obecnějšímu a strukturovanějšímu zachycení problematiky napříč širší populací na základě jejího zastoupení reprezentativním vzorkem respondentů, takže je možné výsledná zjištění generalizovat na celou cílovou populaci. Lze také explicitně ověřovat stanovené hypotézy uvádějící do souvislosti sledované proměnné, což nám umožňuje vyvozovat obecné vztahy a vzorce. Konkrétně byla zkoumanému vzorku respondentů předložena metoda dotazníku obsahující sadu uzavřených i otevřených otázek, která z hlediska výzkumníka umožňuje časové a ekonomicky méně náročné oslovení většího

množství respondentů. Na straně respondenta bývá příznivým a anxiolytickým faktorem anonymita a osvobození od konfrontace s osobou výzkumníka či tlakem výzkumné situace.

5.1 VÝZKUMNÝ CÍL

Ústředním cílem této diplomové práce bylo zjistit, jaké jsou nejčastější zdroje informací o pomoci v případě domácího násilí, které jsou využívány při řešení akutní situace, a to ať už v pozici osoby ohrožené, násilné nebo v pozici svědka. Vzhledem ke skutečnosti, že preventivní programy se obvykle zaměřují především na způsob, jaký rozpoznat činy charakterizované jako domácí násilí a detailnější informace o řešení problému ponechávají na subjektivním vyhledání. Z výstupů hodnocení mělo být tedy odvozeno, které nástroje jsou považovány za nejdůležitější z hlediska jednání v krizové situaci. Z tohoto důvodu byla stanovena následující výzkumná hypotéza:

H: Nejčastějším zdrojem pro získání prvotních informací o řešení akutního problému domácího násilí jsou informační portály poskytující detailní informace. Nejrelevantnějším zdrojem pak byli instituce zabývající se poskytováním informačních a dalších služeb v oblasti domácího násilí.

5.2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA

V návaznosti na stanovenou hypotézu byly definovány výzkumné otázky, které se zaměřovaly především na identifikaci všech nástrojů, které oběti nebo osoby blízké obětem domácího násilí využívají při získávání informací o možnostech řešení krizové situace. Stanovené výzkumné otázky byly následující:

V1: Z jakých informačních zdrojů respondenti získali prvotní informace o problematice domácího násilí?

V2: Které zdroje jsou využívány nejčastěji?

V3: Jaké informační zdroje poskytly respondentům nejrelevantnější informace?

V4: Jaké služby od těchto institucí respondenti očekávali?

5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

Jako cílová populace výzkumu byli zvoleni lidé, kteří se s problémem domácího násilí setkali a aktuálně jej řeší. Z tohoto důvodu bylo dotazníkové šetření provedeno oslovením institucí prostřednictvím emailu, přičemž výběr respondentů vycházel z databází zvolených institucí, které poskytují takovýmto osobám primární pomoc a poradenství při řešení akutního domácího násilí. Na základě souhlasu byl následně respondentům osobně předán dotazník k vyplnění.

Za účelem vyplnění dotazníků proto byli osloveni klienti intervenčního centra, azylových domů a lidé, kteří domácí násilí řeší na policii. Konkrétně se výzkumu účastnili klienti Intervenčního centra Praha, azylového domu v Holešově, azylového domu v České Lípě a zúčastněné osoby v rámci spisových materiálů vedených Službou kriminální police a vyšetřování pro Prahu IV. V celkovém součtu se do dotazníkového šetření zapojilo 47 osob starších 18 let, mezi nimiž byli zahrnuti příslušníci obou pohlaví. Obětí bylo 41 a svědků 6. Z důvodu zajištění reprezentativnosti výzkumného vzorku byli respondenti vybráni s ohledem na pohlaví a věk. Z celkové databáze byl statisticky stanoven přibližný odhad poměru těchto dvou demografických charakteristik a následně stanoven obdobný poměr pro cílový vzorek, tzn. poměr pohlaví přibližně 80 % ženy a 20 % muži. Věková skupina byla rozčleněna do tří kategorií s nejvyšším podílem v rozmezí 25-45 let.

5.4 VÝZKUMNÁ METODA

Dotazníkové šetření bylo realizováno prostřednictvím série anonymního dotazníku tvořeno sérií dvanácti otázek s uzavřenými i otevřenými odpověďmi, vztahující se k tématu práce, tj. dostupnosti informací o možnostech pomoci obětem domácího násilí. Otázky byly koncipovány tak, aby bylo možné vysledovat vliv základních demografických skupin na volbu konkrétního nástroje pro získání relevantních informací o možnostech a způsobech řešení domácího násilí. Obsah dotazníků je uveden v Příloze 1.

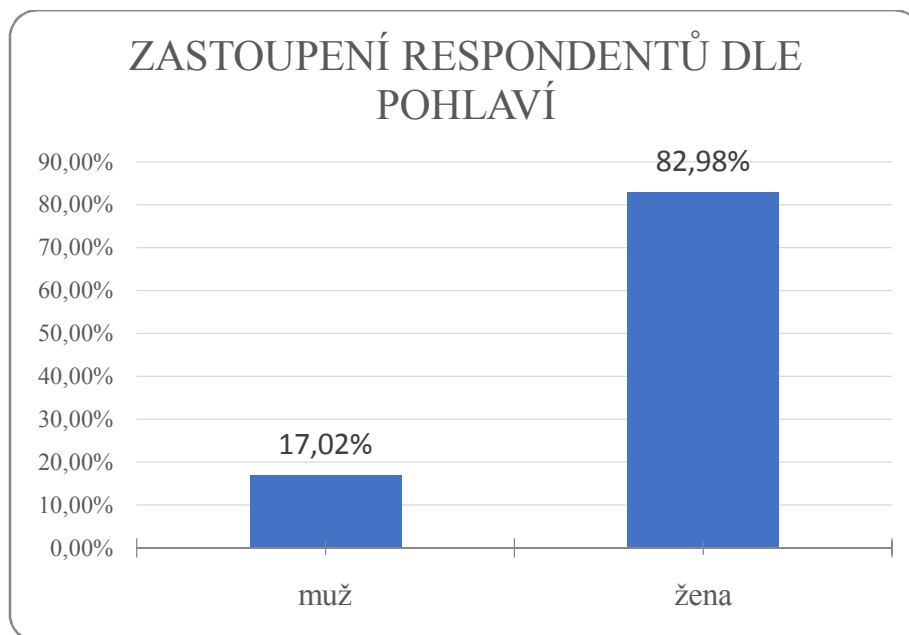
Vyhodnocení dotazníků bylo realizováno kvantitativní metodou – kódováním odpovědí s cílem stanovit četnost využití jednotlivých informačních zdrojů. Na základě výstupů kvantitativní analýzy byly následně identifikovány ty informační zdroje, které se vyznačovaly vysokým využitím, a označeny jako nejdůležitější.

6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

Na dotazníky odpovídali klienti Intervenčního centra Praha, azylového domu v Holešově, azylového domu v České Lípě a zúčastněné osoby v rámci spisových materiálů vedených Službou kriminální police a vyšetřování pro Prahu IV. Otázky byly koncipovány tak, aby byl zároveň zjištěn základní demografický, sociální a ekonomický profil respondentů. Výstupy dotazníku jsou uvedeny v následujících podkapitolách.

6.1 POHLAVÍ RESPONDENTŮ

Průzkumu se zúčastnilo celkem 47 respondentů, přičemž 82,98 % respondentů tvořily ženy a 17,02 % tvořili muži. Vyhodnocení genderového rozložení respondentů uvádí následující Graf 4.

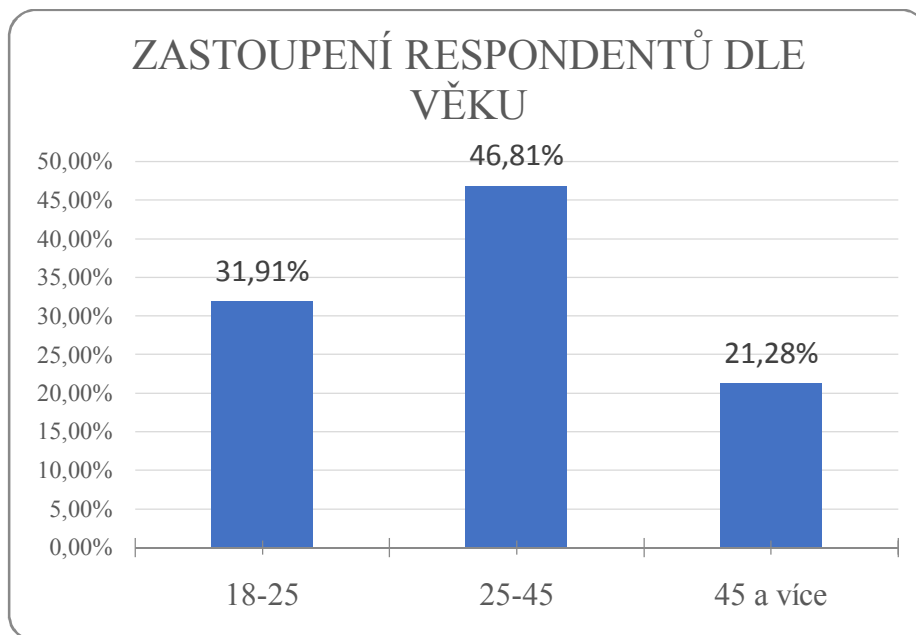

Graf 4 Pohlaví respondentů dotazníkového šetření

6.2 VĚK RESPONDENTŮ

Dalším aspektem, který je v dotaznících zohledněn, byl věk respondentů. Nejširší věkovou skupinou respondentů byla kategorie 25 – 45 let, tvořící až 46,81 %. Respondenti z věkové kategorie 18-25 let tvořili téměř 32 %. Nejméně zastoupenou kategorií byla věková skupina

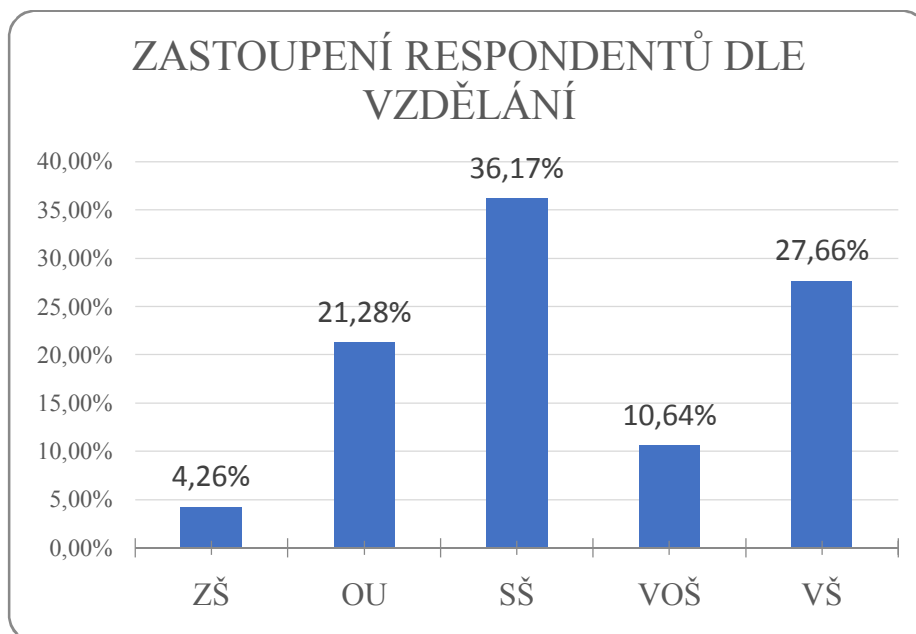
respondentů označená jako 45 a více let, jejíž rozsah dosáhl 21,28 %. Výstupy hodnocení uvádí následující Graf 5.

Graf 5 Věkové kategorie respondentů

6.3 VZDĚLÁNÍ RESPONDENTŮ

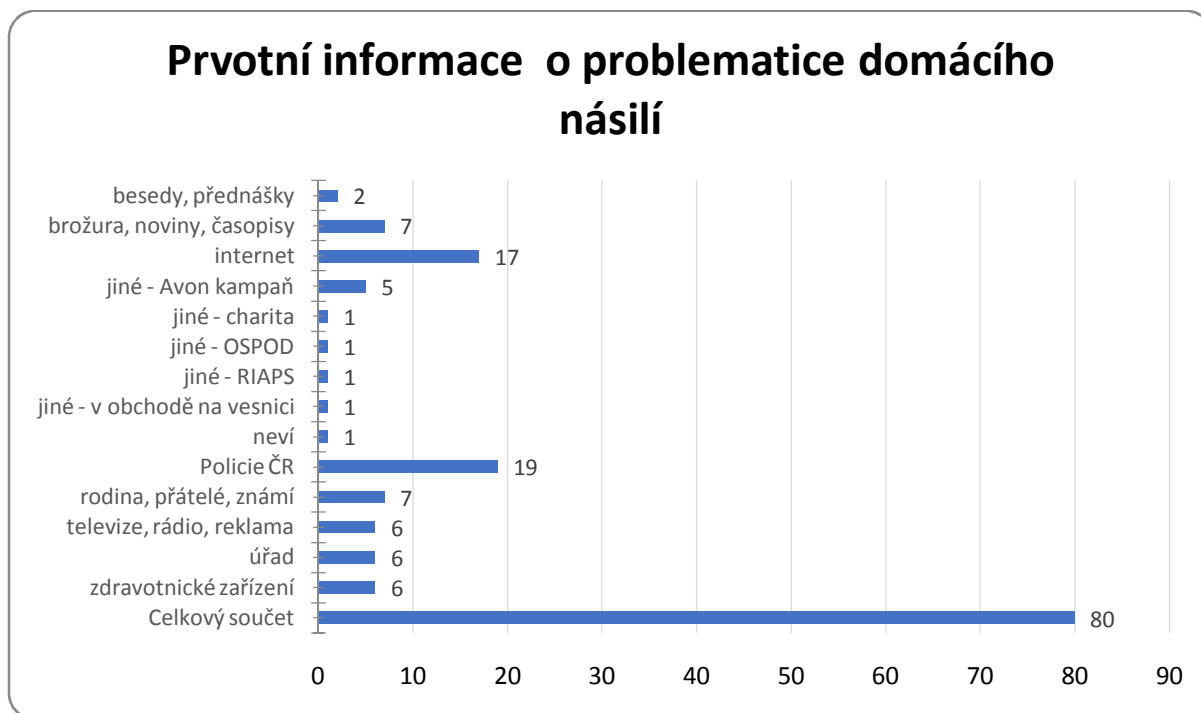
Co se vzdělání dotazovaných týká, nejvíce jsou zastoupeny osoby, které mají dokončené středoškolské a následně pak vyšší studium. U 36,17 % se setkáváme s dokončeným středoškolským vzděláním, v 10,64 % jde o osoby, které absolvovaly vyšší odborné školy a ve 27,66% se jedná o vysokoškolsky vzdělané osoby. Výstupy vyhodnocení uvádí následující Graf 6.

Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

6.4 ZDROJE, ZE KTERÝCH ZÍSKALI PRVOTNÍ INFORMACE O MOŽNÉ POMOCI

Primárním záměrem výzkumu bylo stanovit informační zdroje, z nichž vybraní respondenti získali prvotní informace o problematice domácího násilí, charakteristice tohoto problému a identifikaci konkrétních jevů, kterými je tato problematika vymezena. Zajímavé je, že čtvrtina respondentů měla prvotní kontakt a informace o domácím násilí od Policie ČR (23,75 %). Z čehož lze usuzovat na fakt, že s největší pravděpodobností se osoby dotčené domácím násilím o řešení této otázky dříve nezajímaly, pomoc nikde nehledaly, a tudíž i příjem informací proběhl až po prvním přivolání police na místo řešení incidentu. Někdy byla policie přivolána samotnými ohroženými osobami, ale v mnohých případech i jejich rodinou nebo například sousedy.

Graf 7 Informační zdroje, díky nimž získali respondenti prvotní informace o domácím násilí

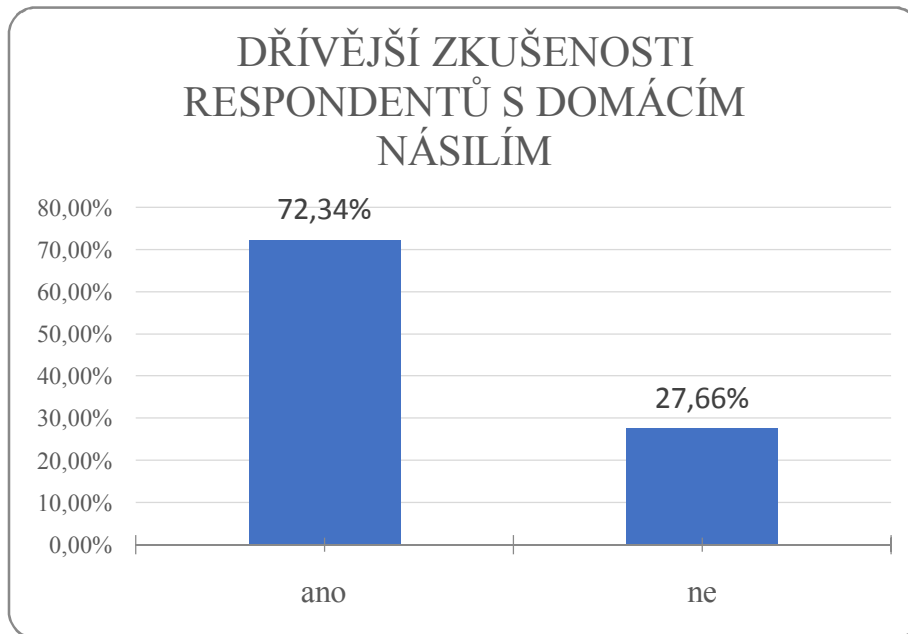
Z výše uvedeného je rovněž velmi zajímavé zjištění, že oběti domácího násilí nedostávají prvotní informace o možnosti řešení své situace ve zdravotnickém zařízení (7,50 %), tento fakt lze však vysvětlit i tím, že málokterá oběť se dostaví k ošetření, případně před lékařem přizná, jakým způsobem došlo k jejímu zranění. Mnohdy oběť tuto skutečnost nepřizná ani psychologovi, psychiatrovi nebo terapeutovi. Z čehož vyplývá fakt, že oběť sama si nedokáže přiznat to, v jak těžké situaci se nachází a vše se snaží zlehčovat nebo vnitřně omlouvat konání agresora.

Jako další nejčastěji uváděný zdroj informací (po Policii ČR a internetu) respondenti uvádí brožury, noviny a časopisy (8,75 %) a dále úřady (7,5 %). Dalšími nejčastěji zmiňovanými zdroji informací pak byli rodina, přátelé a známí, televize, rádio a reklama, ale například i veřejná kampaň Avon proti domácímu násilí, která byla zmiňována ve třetí kapitole teoretické části této práce.

6.5 DŘÍVĚJŠÍ ZKUŠENOSTI RESPONDENTŮ S DOMÁCÍM NÁSILÍM

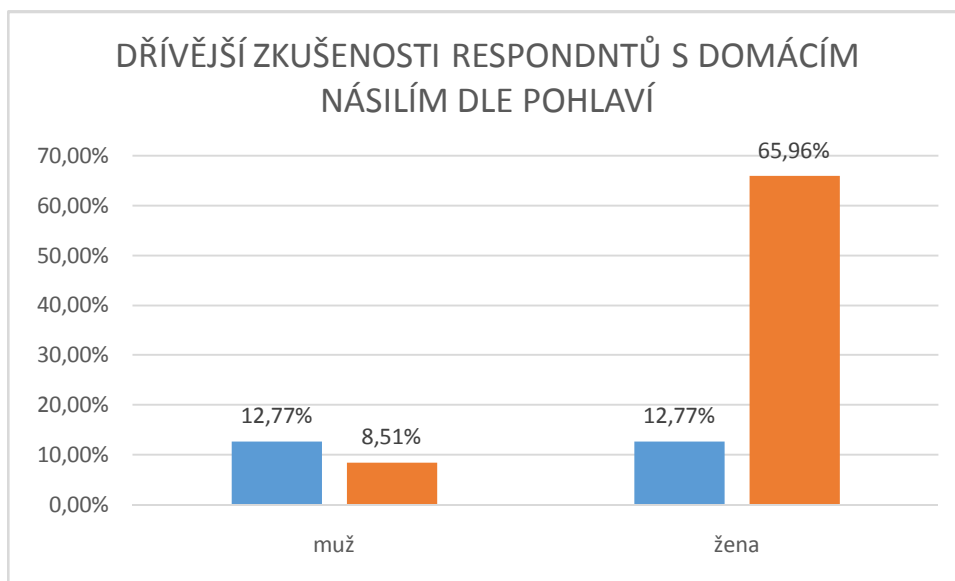
Dále byla respondentům položena otázka na jejich dřívější zkušenosti s domácím násilím. Z odpovědí vyplývá, že celkem 72,34 % respondentů se ve své minulosti s domácím násilím již setkala, například v pozici svědka nebo oběti. Z těchto odpovědí lze usuzovat na správnost výstupů výzkumů prováděných agenturami, kde bylo zjištěno, že s problematikou domácího

násilí se setkává až polovina populace, ať už pozice svědka nebo oběti. Je otázkou, zda se tomu děje z důvodu jejich neměnných preferencí v charakterových vlastnostech jejich partnera, nebo zda se jedná o naučené schéma z dětství nebo obecně okolí, které postupně formovalo vývoj každého člověka a bylo aplikováno do budoucích vztahů.

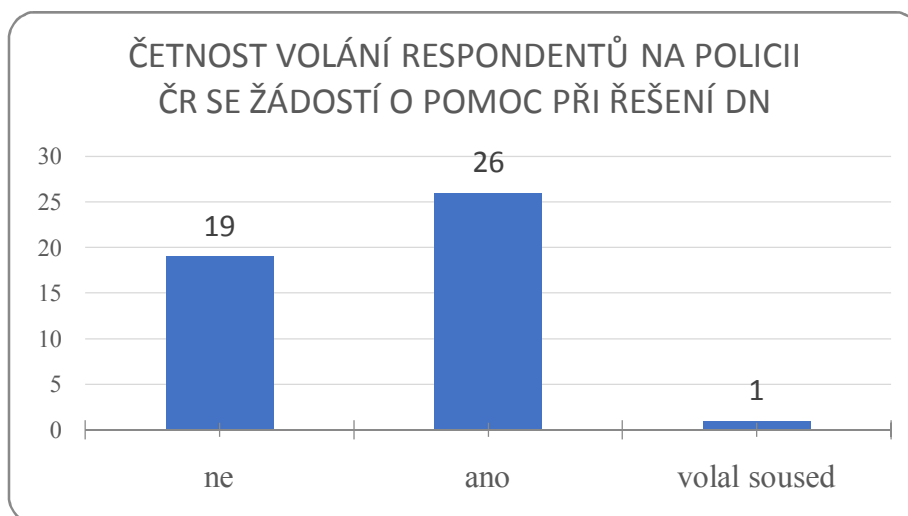
Graf 8 Dřívější zkušenosti respondentů s domácím násilím

Z následujícího grafu je, bohužel, patrné, že se nevymykáme z celosvětových statistik, ze kterých vyplývá, že nejčastěji je domácí násilí opakovaně páčáno na ženách. Mezi dotazovanými respondenty se obětí opakovaného násilí staly v 64,15 % případů ženy. Nelze však opomínat ani fakt, že v současné době se již neudržuje zažívané „pravidlo“, které mužům zapovídalo mluvit o násilí, kterého se vůči nim dopouští jejich partnerky a další rodinní příslušníci, tedy i u mužské populace se začínáme setkávat s přiznáním, že i oni sami jsou oběťmi a svědky domácího násilí nejen ve svém nejbližším okolí. U respondentů mužského pohlaví se oběťmi domácího násilí stalo 8,51 % mužů. Rovněž ale nemůžeme opominout vztahy mezi stejno pohlavními páry, kdy se rovněž bortí zažité rovnice, kdy pachatelem je především muž, protože z provedených výzkumů vyplývá, že k domácímu násilí dochází i v partnerských vztazích mezi dvěma ženami.

Graf 9 Dřívější zkušenosti respondentů s domácím násilím dle pohlaví

Vzhledem k tomu, že autorka práce je policistkou, bylo na místě se respondentů dotázat, zda v případě, že již v minulosti měli zkušenost s domácím násilím, přivolali na pomoc Policii ČR.

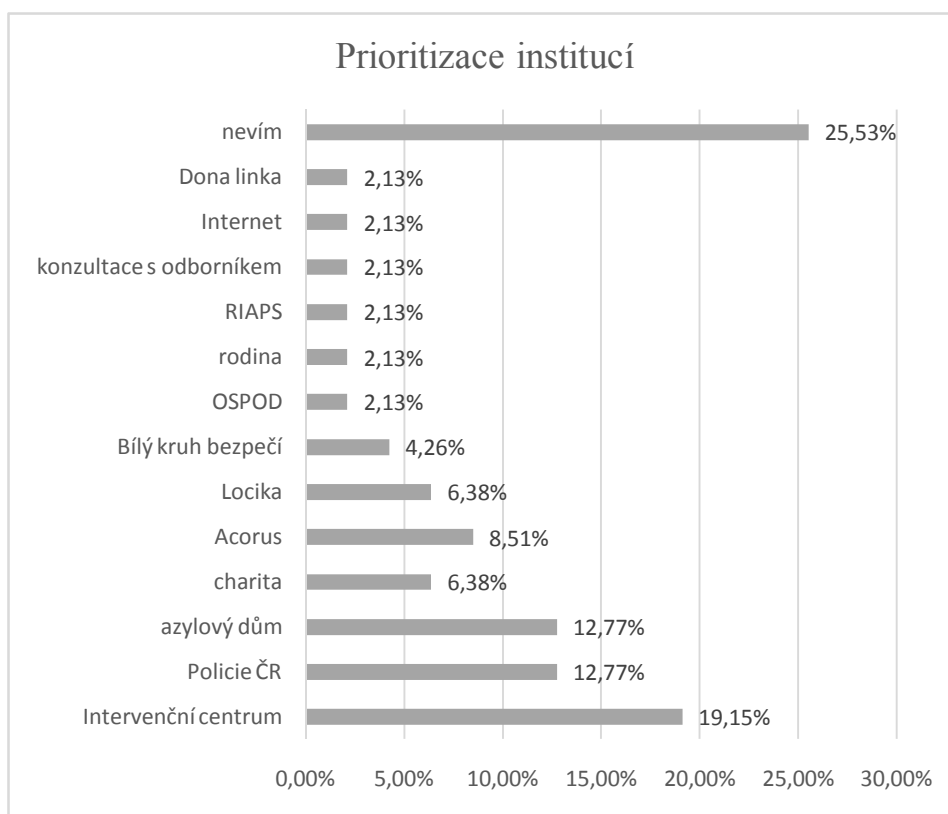

Graf 10 Četnost volání na PČR při řešení DN

Z grafu je patrné, že téměř polovina respondentů při řešení domácího násilí na Policii ČR o pomoc volala, zatímco druhá polovina této možnosti pomoci vůbec nevyužila. Pouze jeden respondent zodpověděl, že na Policii ČR volal soused.

6.6 HODNOCENÍ SLUŽEB POSKYTNUTÝCH INSTITUCEMI POMÁHAJÍCÍMI OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

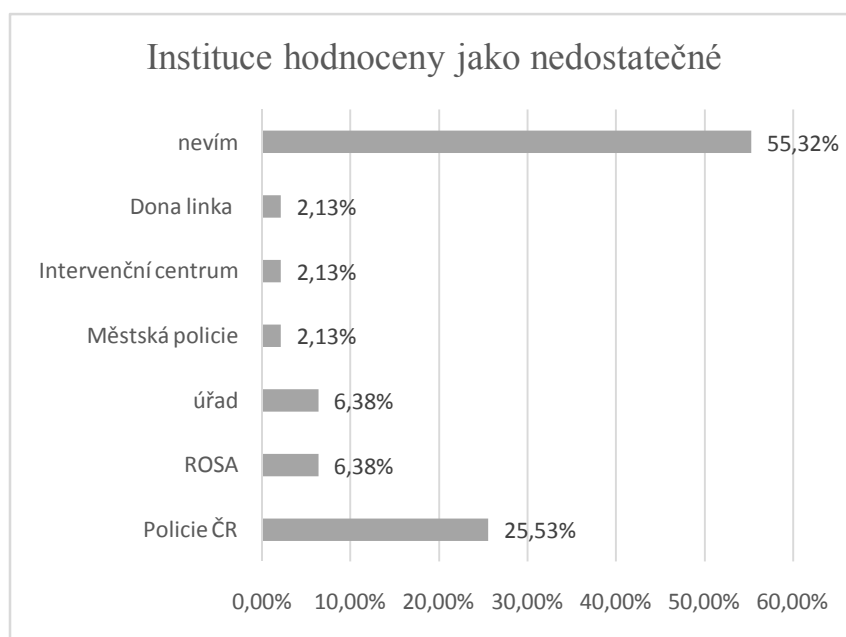
Jako nejvhodnějšími se respondentům v rámci řešení jejich problému s domácím násilím jeví služby poskytované intervenčními centry. Vzhledem k tomu, jakým způsobem je ošetřen celý institut vykazání, kdy je policie ze zákona povinna vyrozumět Intervenční centrum o provedení vykazání a Intervenční centrum následně musí učinit další zákonem stanovené kroky, je pochopitelné, že respondenti vnímají intervenční centra jako nejúčinnější pomoc. Díky tomuto systému je jasné, že respondenti mají s intervenčními centry nejvíce zkušeností, a to i oproti neziskovým organizacím, o jejichž existenci se mohou často dovědět až v průběhu řešení jejich situace. Navíc každá z těchto organizací je zaměřena na specifický druh pomoci a často nemají kompetenci pro zajištění komplexní pomoci nejen osobám ohroženým domácím násilím, ale ani osobám násilným.

Graf 11 Hodnocení poskytovaných služeb jednotlivými respondenty

Pochopitelně byla respondentům zároveň položena i otázka, které služby jim přišly jako nejméně efektivní. I v tomto případě se setkáváme s tím, že část respondentů nebyla na zadanou otázku schopna odpovědět. Z důvodu nedostatečných zkušeností odpovědělo „nevím“ celkem 55,32 % respondentů.

U respondentů, kteří na otázku odpověděli, se sekáváme s určitým paradoxem, kdy je jako nejméně efektivní služba hodnocena ta poskytovaná Policií ČR, která byla ve výše uvedené otázce (tj. hodnocení nejefektivnějších služeb pro oběti domácího násilí) uváděna společně s azylovým domem jako druhá nejúčinnější. Příčinou tohoto rozporu by mohl být fakt, že (zejména oběti domácího násilí) nejsou schopny pochopit efektivitu pomoci policie z důvodu, že se s policisty setkávají často pouze na místě incidentu (okamžik řešení konfliktu) a následně během výslechů a kontrol dodržování případného vykázání násilné osoby, tedy v situacích, které jsou pro ně velice emotivní a hraniční.

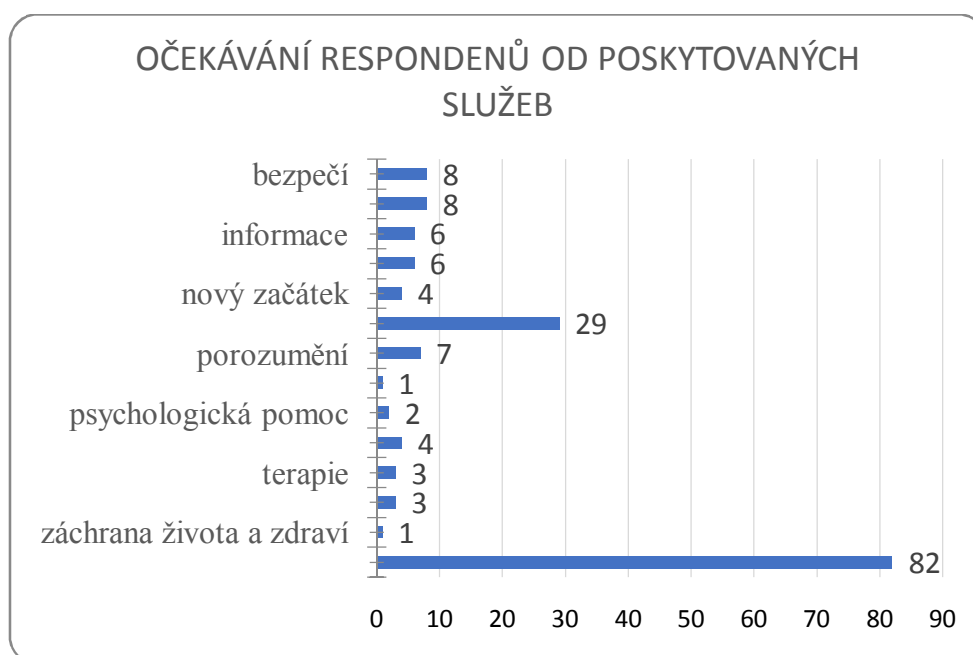

Graf 12 Hodnocení poskytovaných služeb jednotlivými respondenty jako nedostatečné

I přes výše uvedené hodnocení tuto volbu respondentů nevnímám jako negativní, protože každá z nabízených služeb pomoci pro oběti domácího násilí, je-li možná mezi „službu“ zařadit také činnost Policie ČR, plní své specifické funkce. Policie ČR má v případech domácího násilí v první řadě za úkol ve chvíli probíhajícího incidentu ochránit ohroženou osobu a musí všemi svými prostředky zabránit jeho pokračování a opakování. Naproti tomu intervenční centra se již přímo starají o jednotlivé osoby, které jsou do případů domácího násilí přímo zainteresovány. Intervenční centra se již snaží nacházet možná řešení situace a poskytují široké spektrum služeb. Intervenční centra v podstatě poskytují nejkomplexnější podporu všem dotčeným stranám, ať již jde o pomoc psychologickou, právní podporu, ale i další služby.

Z lidského hlediska je tudíž více pochopitelné, že lidi vnímají jako nejefektivnější pomoc tu realizovanou v intervenčních centrech, kde se jim věnují odborníci, kteří jsou vyškoleni přímo pro řešení této problematiky.

Z výše uvedeného grafu lze rovněž vyčíst, že za třetí nejefektivnější poskytovatele služeb pro oběti domácího násilí jsou respondenty považovány azylové domy. Tuto volbu lze jednoduše vysvětlit na základě vyhodnocení níže uvedeného grafu, kde je znázorněn výsledek toho, jakou pomoc respondenti od jednotlivých služeb očekávají. Nejfrekventovanější odpovědí, se kterou se setkáváme u 34,41 % respondentů, je spíše všeobecná odpověď „pomoc“ či „vyřešení problému“. Druhou nejčastější odpovědí, a to v 10,75 % případů, je touha po pomoci s vyřešením otázky bydlení. Ta totiž nastává v momentě, kdy si ohrožená osoba uvědomí a plně připustí fakt, v jak těžké situaci se nachází, a že zajištění bydlení je tou nejdůležitější a často také nejkomplikovanější věcí, kterou je třeba vyřešit. Právě bydlení se mnohdy stává důvodem, proč oběť v dané situaci setrvává a věří, či lépe řečeno doufá, že se vše časemlepší.

Graf 13 Očekávání poskytovaných služeb respondenty

V úzké souvislosti se žádostí o pomoc s nalezením nového bydlení se nachází i následující nejčastěji zmiňovaná odpověď, kterou byla touha po zajištění bezpečí, přičemž v jednom případě respondent přímo napsal, že očekává záchranu života a zdraví. Dále osoby, které aktuálně řeší domácí násilí ve svém životě, hledají porozumění a pochopení, chtějí se

vyrovnat s traumatem, který prožily a mají potřebu se setkávat s lidmi, kteří se v životě potýkají se stejným problémem.

Ze všech dotazovaných respondentů celkem 6,45 % osob nebylo schopno odpovědět, co od služeb obětem domácího násilí očekávají.

7 DISKUZE VÝSLEDKŮ

Cílem provedeného výzkumu bylo odpovědět na výzkumné otázky a provést ověření stanovené hypotézy. S ohledem na stanovené výzkumné otázky lze odpovědět následujícím způsobem:

V1: Z jakých informačních zdrojů respondenti získali prvotní informace o problematice domácího násilí?

Prvotní informace o problematice domácího násilí získávali respondenti z řady zdrojů, které jsou především nástroji programů prevence. Tyto zdroje byly variabilní a zahrnovaly jednak individuální vyhledávání, jednak besedy, přednášky nebo propagační materiály.

V2: Které zdroje jsou využívány nejčastěji?

Prvotní informace o problematice domácího násilí získávali respondenti ze dvou hlavních zdrojů, a to od Policie ČR a z internetu. Předpokládaný impakt dalších nástrojů zahrnutých v rámci preventivních programů je tedy minimální, což odpovídá především skutečnosti, že před vlastní zkušeností s problematikou domácího násilí se budoucí oběti výrazně nezajímají o tento problém, přestože je velmi rozšířený, a nastalou situaci řeší individuálně prostřednictvím nejdostupnějších zdrojů.

V3: Jaké informační zdroje poskytly respondentům nejrelevantnější informace?

Jako nejrelevantnější se v případě řešení akutního problému domácího násilí z uvedených skutečností ukázaly informace (a služby) poskytované intervenčními centry, na druhém a třetím místě byla uvedena Policie ČR a azylové domy. Vzhledem k rozporuplnému postoji v návaznosti na zkušenosti s činností Policie ČR lze za nejrelevantnější považovat intervenční centra. Neziskové organizace nebyly zásadněji využívány nejspíše kvůli nízké obecné informovanosti o jejich činnosti.

V4: Jaké služby od těchto institucí respondenti očekávali?

Nejčastějšími službami, které respondenti očekávali od institucí poskytujících pomoc v oblasti domácího násilí, bylo poskytnutí obecné pomoci, bydlení, informací a podpory. Tyto služby řada institucí poskytuje nebo zprostředkuje. Lze tedy říci, že informovanost z relevantních zdrojů byla pro oběti dostatečná.

V návaznosti na vyhodnocení výzkumných otázek bylo provedeno ověření hypotézy:

H: Nejčastějším zdrojem pro získání prvotních informací o řešení akutního problému domácího násilí jsou informační portály poskytující detailní informace. Nejrelevantnějším zdrojem pak byli instituce zabývající se poskytováním informačních a dalších služeb v oblasti domácího násilí.

Ta byla ověřena pouze částečně – prvotní informaci při akutním řešení problému domácího násilí získávají oběti především od Policie ČR, čemuž by měla být přizpůsobena činnost této instituce. Nejrelevantnější informace (a služby) poskytovala intervenční centra, což odpovídá předpokladu.

Závěr

Předmět této diplomové práce vychází v širším měřítku z velice závažné a aktuálně čím dál naléhavější problematiky domácího násilí. S důkladnějším zaměřením pozornosti na tento fenomén totiž stále markantněji vychází najevo, že důsledky domácího násilí jsou velmi závažné a nebezpečné, protože vystavují oběť permanentnímu ohrožení zdraví a života a mohou vést k jejímu trvalému poškození. Vzhledem k tomuto ochromení navíc oběť zpravidla nedokáže zabránit opakovanému násilí ze strany pachatele prostřednictvím vlastních omezených zdrojů a šance na ukončení její tíživé životní situace pak závisí jedinečně na systematické vnější pomoci. Z tohoto důvodu sehraává nezastupitelný význam systém ochrany obětí před násilím a pomoci při řešení nastalé situace, jehož báze se neustále rozvíjí. Tento systém pomoci zakládá na provázanosti konkrétních organizací, zejména Policie ČR, justice (soudy), intervenčních center (sociální služby) a orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), a neustále dochází k rozšiřování a zdokonalování jeho struktury. Aby však skutečnost, že naše společnost disponuje propracovaným systémem intervence v oblasti domácího násilí, měla pro jeho oběti reálný význam, je pochopitelně třeba o něm cílovou skupinu dostatečně informovat. Je tedy zároveň nutné vytvářet potřebná informační vodítka, aby měly oběti domácího násilí šanci se o dostupnosti nabízených služeb dozvědět. Jako východisko pro výzkumnou část lze tedy shrnout, že zastavení cyklu opakovaného domácího násilí a odchod od násilného partnera je značně komplikovaným a nejistým procesem, což může být mimo jiné způsobeno právě nízkou informovaností obětí o možnostech dostupné pomoci. Z tohoto principu tedy celkově vyplývá, že primárním předpokladem, aby bylo možné obětem domácího násilí poskytnout efektivní podporu a pomoc, je v první řadě jejich informování o možnostech pomoci.

V teoretické části práce bylo ve vztahu k výzkumnému záměru pojednáno o možných zdrojích informací týkajících se pomoci ohroženým osobám. Jako informační zdroje slouží především právě instituce vytvářející systém ochrany obětí před domácím násilím, a tedy Policie ČR, OSPOD, sociální pracovníci intervenčních center, azylové domy či různé neziskové organizace, kam se mohou zájemci dostavit jak osobně, tak rovněž využít linky pomoci, online poradny a obecně internet, jako v současné době nejmasivnější a nejvlivnějšího nástroje sdílení a předávání informací. Nicméně jen v menší části případů je oběť dostatečně motivovaná, odhodlaná a schopná sama hledat informace o možnostech pomoci. V praxi proto probíhá informování ohrožených osob zpravidla na základě iniciativy zapojených organizací působících na různých úrovních intervenčního procesu, od čehož se

odvíjí způsob či forma sdělení informace. V prvním kroku se obvykle uplatňuje činnost policie ve formě zásahu mířeného proti agresorovi, čímž se usiluje o eliminaci aktuálního ohrožení. V následující fázi pak policie osloví Intervenční centrum, jehož povinností je neprodleně kontaktovat oběť domácího násilí s posláním vytvoření pocitu důvěry, poskytnutí krizové intervence a nabídnutí osobního setkání v Intervenčním centru. Převážná část ohrožených osob tuto nabídku pomoci přijímá, čímž se jim otevírá přístup k důležitým informacím i instrukcím a celkové sociální a emoční opoře. Intervence s obětí domácího násilí spočívá především na bázi podpory a snahy o získání oběti ke spolupráci na řešení situace. Působení sociálních pracovníků či zdravotníků, spočívající ve vzbuzování důvěry, vyslechnutí a podpoře oběti ve svěřeni se svým problémem, má potenciál přerušit cyklus násilí. Sociálního pracovníka může rovněž oběť využít při kontaktu s policií a úřady, kdy je jeho úkolem objasnění potřebných náležitostí a právních kroků. Komplexnější službu pak představuje psychologická či psychoterapeutická péče, která má v celém procesu své zvláštní postavení a stává se výchozím bodem pro znovu zapojení oběti do běžného života. Přirozeně nelze opomenout také význam podpory nejbližšího okolí (rodina, kamarádi, kolegové), které může oběti poskytnout bezpečné zázemí a korektivní životní zkušenosti. Pomoc obětem domácího násilí rovněž nabízí množství nestátních neziskových organizací.

Cílem praktické části práce bylo posoudit dostupnost informací, díky kterým se může cílová skupina ohrožených osob dozvědět o možnostech pomoci v tíživé životní situaci. Dále se práce zaměřila na zhodnocení efektivity poskytovaných služeb pro cílovou skupinu a nakonec usilovala také o zachycení jejího očekávání od nabízených služeb. Nejprve byla specifikována cílová skupina ohrožených osob, jejíž většinu tvořily dle očekávání ženy. Z hlediska věku jsou domácímu násilí nejčastěji vystavovány osoby ve věkovém rozmezí 25 až 45 let. Ve vztahu ke vzdělání dosahují ohrožení jedinci nejčastěji středoškolského a následně vyššího stupně studia, což ovšem reflektuje obecný trend vzdělání v celospolečenském kontextu, takže výsledky samy o sobě nevyovídají o zvláštích cílové skupiny. Nicméně můžeme na tomto základě konstatovat, že násilí se v rozporu s častými mýty netýká především nevzdělaných osob s nízkým sociálním statutem, ale nacházíme ho napříč širokým spektrem bez ohledu na vzdělání či intelekt. Dále bylo zjištěno, že převážná většina využívá internet, který se v dnešní době stává nedílnou součástí života a nejrozšířenějším zdrojem informací, lidé hledají velmi často radu a pomoc právě zde. Nicméně v našem případě informování o pomoci obětem domácího násilí se internet dostává až na druhé místo, takže by bylo vhodné v rámci internetového prostoru identifikovat

současné rezervy a v budoucnu budovat propracovanější informační síť. Informace o pomoci v situaci domácího násilí pak byly dle výstupů dotazníků ve čtvrtině případů dotčeným osobám sděleny příslušníky Policie ČR, pravděpodobně při zásahu nad samotným incidentem, což naznačuje, že se oběti zřejmě neměly tendenci samy od sebe předem o informace zajímat a hledat pomoc. Na druhou stranu oběti domácího násilí nedostávají ve významnější míře prvotní informace o možnosti řešení své situace ve zdravotnických zařízeních, což reflektuje skutečnost, že se oběť obvykle zdravotníkovi se svým problémem zdráhá svěřit, což může následovat i na úrovni kontaktu s pomáhajícími instancemi psychologa, psychiatra či terapeuta. V souvislosti s efektivitou pomoci byly jako nejúčinnější hodnoceny služby intervenčních center, což vypovídá v souladu s popsanou provázaností se zásahem policie, která byla volena jako druhá nejúčinnější. Paradoxně jsou však služby policie zároveň hodnocené jako nejméně efektivní, což zřejmě vyplývá z určitého šoku jedinců z postupu policie ve chvíli probíhajícího incidentu, kdy všemi dostupnými a mnohdy radikálními prostředky usiluje o ochranu ohrožené osoby. Ve srovnání s tím intervenční centra poskytují komplexní i individualizovanou péči o jednotlivé osoby, která respektuje jejich potřeby a přání při řešení problému. Poslední část výzkumu se pak zaměřila právě na toto hledisko klienta služby a jeho očekávání od poskytnuté péče, kdy nejčastěji skutečně dominovala širší potřeba po řešení daného problému.

SEZNAM ZDROJŮ A PRAMENŮ:

ACORUS. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný <http://www.acorus.cz/>.

BASSUK, E. et al.: The characteristics and needs of sheltered homeless and low-income housed mothers. *Journal of the American Medical Association*, 1996, 276(8): 640-646.

BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K.: Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám 1. vyd. Praha: Acorus, 2009. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0.

BKB. Bílý kruh bezpečí. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <https://www.bkb.cz/>.

BROWN J.: Working toward freedom from violence: the process of change in battered women. *Violence Against Women*. 1997; 3(5), p. 5–26.

CAMPBELL, J., JONES, A. S., DIENEMANN, J., KUB, J., SCHOLLENBERGER, J., O'CAMPO, P., GIELEN, A. C. & WYNNE, C.: 'Intimate partner violence and physical health consequences', *Archives of Internal Medicine*, 2002, vol. 162, no. 10, p. 1157-1163.

CANADIAN CENTRE FOR JUSTICE STATISTICS: Family violence in Canada: a statistical profile. Ottawa, Statistics Canada, 2000

CARALIS, P. V., MUSIALOWSKI R.: Women's experiences with domestic violence and their attitudes and expectations regarding medical care of abuse victims. *Southern Medical Journal*, 1997, 11(90), 1075-1080 [cit. 2018-07-18].

CENTRUM NOVÉ NADĚJE. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <https://www.cnnfm.cz/o-mne/>.

CYCLE OF VIOLENCE. Shelter for Help in Emergency [online]. Charlottesville, ©2010-2018 [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <http://www.shelterforhelpinemergency.org/cycle-of-violence/#>

ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí: fakta a paradoxy Domestic Violence: Facts and paradoxes. In *Sociální práce*. 2006, č. 2, s. 54-67.

ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. 150 s. ISBN 9788024722078.

ČÍRTKOVÁ L., MACHÁČKOVÁ R., VITOUŠOVÁ M. Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. 143 s. ISBN 80-86284-19-0.

- DOMACI NASILI.CZ. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.domacinasili.cz>.
- DOMACI NASILI.CZ. Domáci násilí v agendě OSPOD Manuál pro pracovníky orgánů sociálně právní ochrany dětí a jiné pomáhající profese. [online]. 2009. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://domacinasili.cz/files/uploaded/UserFiles/manual%20OSPOD.pdf>.
- DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. Domáci násilí se zaměřením na problematiku obětí. 1. vyd. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku, 2005, 52 s. ISBN 80-239-5686-8.
- GULOVÁ, L. Sociální práce. Praha: GradaPublishing a.s., 2011, 208 s. ISBN 9788024733791.
- HAWC: Free fromFear and Violence: WhyLegalServices are CriticalforDomesticViolenceVictims, (©2018). [online] 17. 7. 2018Dostupné z: <https://hawcdv.org/free-from-fear-and-violence-why-legal-services-are-critical-for-domestic-violence-victims/>
- CHARITA ČR. Poradna Magdala. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://praha.charita.cz/sluzby/magdala/>.
- INTERVENČNÍ CENTRUM PRAHA, 2007, dostupné online z www.intervencnicentrum.cz/poslani-a-vize
- JOHNSON M. P.: Patriarchalterrorism and commoncoupleviolence: twoformsofviolenceagainstwomen. JournalofMarriage and theFamily, 1995, 57, p. 283–294.
- JOHNSON M. P., FERRARO K. J.: Research on domesticviolence in the 1990s: makingdistinctions. JournalofMarriage and theFamily, 2000, 62, p. 948–963.
- KEELING, J., SMITH D.a C. FISHER. A.:qualitative study exploringmidlifewomen'sstagesofchangefromdomesticviolencetowardsfreedom. BMC Women'sHealth [online]. 2016, 13(16), 1-8 [cit. 2018-07-18]. DOI: 10.1186/s12905-016-0291-9. Dostupné z: <https://bmcwomenshealth.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/s12905-016-0291-9>
- KING A.:The New ZealandHealthStrategy: DiscussionDocument. 2000, Wellington: Ministry ofHealth.
- MALÍKOVÁ, E. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: GradaPublishing a.s., 2011. 328 s. ISBN 978–80–247–3148–3.

MARVÁNOVÁ VARGOVÁ, B.; HORÁK, L.; PEKARA, J.; PAVLÍKOVÁ, I. Intervence v případech domácího násilí. Manuál pro zdravotníky. Praha: ROSA – centrum pro ženy, z.s., 2016. 88 s.

MATOUŠEK, O. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2008. 380 s. ISBN 978-80-736-7502-8.

MATOUŠKOVÁ, I. Aplikovaná forenzní psychologie. Praha: GradaPublishing a.s., 2013. 296 s. ISBN 9788024745800.

MORSE B. J.: Beyondtheconflicttacticsscale: assessing gender differences in partner violence. *Violence and Victims*, 1995, 10, p. 251–272.

NATIONAL LAW CENTER ON HOMELESSNESS AND POVERTY, SomeFacts on Homelessness, Housing, and ViolenceAgainstWomen., 2010 Dostupné z: <http://www.nlchp.org/content/pubs/Some%20Facts%20on%20Homeless%20and%20DV.pdf>.

OSPOD. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.ospod.cz/informace/>.

PAULÍK, K. K otázce zvládnání pracovních nároků v sociální práci. In *Zdravotně sociální vědy*, 2006, č. 8, s. 292–300, ISSN 1212-4117.

PERSEFONA. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.persefona.cz/>.

POLICIE ČR. Domácí násilí. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>.

PRENZEL, T. a L. FARDELL. Situationalpreventionofdomesticviolence: A reviewofsecurity-basedprograms. *Aggression and ViolentBehavior* [online]. 2017, (34), 51-58 [cit. 2018-07-17]. DOI: 10.1016/j.avb.2017.04.003. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1359178917301283>

PROFEM. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.profem.cz/>.

REPREZENTATIVNÍ VÝZKUM 2006 - STEM. In: *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2007 [cit. 2018-07-28]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/>

RHATIGANA D. L., STREET A. E., AXSOMC D. K.: A critical review of theories to explain violent relationship termination: implications for research and intervention. *Clin Psychol Rev.* 2006, 26(3), 321–45.

RIAPS. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.csspraha.cz/24829-krizove-centrum-riaps>.

ROSA. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://rosa-os.cz/>.

RUSBULT C. E., MARTZ J. M.: Remaining in an abusive relationship: an investment model analysis of nonvoluntary dependence. *Pers Soc Psychol Bull.* 1995; 25, p. 558–71.

ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*. Praha: SLON, 1994. ISBN 80–85850–00–1.

SLEZSKÁ DIAKONIE. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <http://www.slezskadiakonie.cz/>.

ŠEVČÍK, D.; ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí. Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠUSTEROVÁ, M. Kdo pomáhá obětem domácího násilí? [online]. 2008. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <https://www.mpsv.cz/cs/5359>.

THE CYCLE OF DOMESTIC VIOLENCE. UCSB SexInfo [online]. Santa Barbara: University of California, 2017 [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <http://www.soc.ucsb.edu/sexinfo/article/cycle-domestic-violence>

TOPINKA, Daniel, ed. *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu: základní fakta a výsledky*. Ostrava: SocioFactor, 2016. ISBN 978-80-906615-0-9.

USNESENÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČESKÉ REPUBLIKY SP.ZN. 6 TDO 1103/2003, ZE DNE 3.10.2003.

ÚLEHLOVÁ, D. et al.: *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky, Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně*, 2009. ISBN 978–80-7013–502-0.

VAŇKOVÁ, M. Odhalování domácího násilí. In *Sestra*. 2013, č. 03, s. 20-21.

VITOUŠOVÁ P., VEDRA V. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2009. 12 s. ISBN 978-80-8628482-8.

VITOUŠKOVÁ, P. Pachatelé nejčastěji kombinují psychické a fyzické násilí. In *Sociální práce*. 2006, č. 2, s. 5-7.

VYMĚTALOVÁ, S. Domácí násilí: přirozený jev? K postojům české společnosti k problematice domácího násilí. In Sociologický časopis. 2001, roč. XXXVII., č. 1, s. 103-127.

ZÁKON Č. 135/2006 SB., KTERÝM SE MĚNÍ NĚKTERÉ ZÁKONY V OBLASTI OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM.

ZÁKON Č. 40/2009 SB., TRESTNÍ ZÁKONÍK.

ZÁKON Č. 108/2006 SB., O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ.

ŽIVOT90. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 28-03-2018] Dostupný z <https://www.zivot90.cz/>.

Seznam grafů

Graf 1 Informovanost v oblasti řešení problematiky domácího násilí (Topinka, 2016, s. 76)	44
Graf 2 Povědomí o institucích pomáhajících obětem domácího násilí (Topinka, 2016, s. 79)	44
Graf 3 Služby, které dle respondentů poskytují intervenční centra (Topinka, 2016, s. 80)	45
Graf 4 Pohlaví respondentů dotazníkového šetření	49
Graf 5 Věkové kategorie respondentů	50
Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	51
Graf 7 Informační zdroje, díky nimž získali respondenti prvotní informace o domácím násilí	52
Graf 8 Dřívější zkušenosti respondentů s domácím násilím	53
Graf 9 Dřívější zkušenosti respondentů s domácím násilím dle pohlaví	54
Graf 10 Četnost volání na PČR při řešení DN.....	54
Graf 11 Hodnocení poskytovaných služeb jednotlivými respondenty.....	55
Graf 12 Hodnocení poskytovaných služeb jednotlivými respondenty jako nedostatečné	56
Graf 13 Očekávání poskytovaných služeb respondenty	57

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník	1
Příloha 2 – Tabulky	3
Bibliografické údaje:	5

Příloha 1 – Dotazník

● *Jakého jste pohlaví?*

- Uzavřená otázka s možností odpovědi: žena/muž.

● *Jaký je Váš věk?*

- Uzavřená otázka s možností následujících odpovědí:
 - 18 – 25 let,
 - 25 – 45 let,
 - starší než 45 let.

● *Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

- Uzavřená otázka s možností následujících odpovědí:
 - základní vzdělání (ZŠ),
 - odborné učiliště (OU),
 - střední škola (SŠ),
 - vyšší odborná škola (VOŠ),
 - vysoká škola (VŠ).

● *Kde bydlíte?*

- Uzavřená otázka s možností následujících odpovědí:
 - vesnice,
 - městečko,
 - město,
 - hlavní město Praha.

● *Kde jste se o službě, která pomáhá obětem domácího násilí, dozvěděla?*

- Uzavřená otázka s možností následujících odpovědí:
 - brožura, noviny, časopisy,
 - televize, rádio, reklama,
 - besedy, přednášky,
 - internet,
 - zdravotnické zařízení,
 - Policie ČR,
 - Úřad,
 - rodina, přátelé, známí,

- jiné (s možností doplnění jiných zdrojů informací).
- *Jak často používáte internet?*
 - Uzavřená otázka s možností následujících odpovědí:
 - každý den,
 - jednou týdně,
 - jednou měsíčně,
 - nepoužívám internet.
 - *Už jste se někdy v minulosti setkal/a s domácím násilím (svědek, oběť)?*
 - Uzavřená otázka s možností odpovědi: ano/ne.
 - *Pokud máte zkušenosti z minulosti s domácím násilím, kterou službu jste využil/a, aby Vám pomohla?*
 - Otevřená otázka, ve které se respondenti vyjadřovali dle vlastní zkušenosti.
 - *Volal/a jste někdy Policii ČR, aby vám pomohla, když jste byla obětí domácího násilí?*
 - Uzavřená otázka s možnou odpovědí: ano/ne.
 - *Co očekáváte od služby, kterou využíváte?*
 - Otevřená otázka, ve které se respondenti vyjadřovali dle vlastní zkušenosti.
 - *Pokud máte zkušenosti se službami pro oběti domácího násilí, která Vám přišla jako nejefektivnější?*
 - Otevřená otázka, ve které se respondenti vyjadřovali dle vlastní zkušenosti.
 - *Pokud máte zkušenosti se službami pro oběti domácího násilí, která Vám přišla nejméně efektivní?*
 - Otevřená otázka, ve které se respondenti vyjadřovali dle vlastní zkušenosti.

Příloha 2 – Tabulky

Prvotní informace o domácím násilí	
besedy, přednášky	2
brožura, noviny, časopisy	7
internet	17
jiné - Avon kampaň	5
jiné - charita	1
jiné - OSPOD	1
jiné - RIAPS	1
jiné - v obchodě na vesnici	1
neví	1
Policie ČR	19
rodina, přátelé, známí	7
televize, rádio, reklama	6
úřad	6
zdravotnické zařízení	6
Celkový součet	80

Pozitivně hodnocené instituce		
Intervenční centrum	9	19,15%
Policie ČR	6	12,77%
azylový dům	6	12,77%
charita	3	6,38%
Acorus	4	8,51%
Locika	3	6,38%
Bílý kruh bezpečí	2	4,26%
OSPOD	1	2,13%
rodina	1	2,13%
RIAPS	1	2,13%
konzultace s odborníkem	1	2,13%
Internet	1	2,13%
Dona linka	1	2,13%
nevím	12	25,53%

Instituce hodnoceny jako nedostatečné		
Policie ČR	12	25,53%
ROSA	3	6,38%
úřad	3	6,38%
Městská policie	1	2,13%
Intervenční centrum	1	2,13%
Dona linka	1	2,13%
nevím	26	55,32%

Očekávání respondentů při oslovení institucí	
bezpečí	8
bydlení	8
informace	6
nevím	6
nový začátek	4
pomoc/vyřešení problému	29
porozumění	7
právní pomoc	1
psychologická pomoc	2
setkání s lidmi s podobným problémem	4
terapie	3
vyrovnání se s prožitým traumatem	3
záchrana života a zdraví	1
Celkový součet	82

Bibliografické údaje:

Jméno a příjmení autorky: Bc. Violeta Širíšťová

Studijní program: **sociální politika a sociální práce**

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Dostupnost pomoci obětem domácího násilí

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, PhD.

Rok dokončení práce: 2018

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh): 119 948

Přímé citace: 1 188

Ostatní text: 114 892

Celkový počet znaků: 124 412

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF: DP_SIRISTOVA_DOSTUPNOSTPOMOCIPROOBETI.PDF

Text práce ve formátu DOC nebo DOCX: DP_SIRISTOVA_DOSTUPNOSTPOMOCPROOBETI.DOC

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: SÍŘIŠŤOVÁ Violeta
 Obor studia: sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
 Název práce: Dostupnost pomoci obětem domácího násilí
 Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 68
 Počet stránek příloh: 6
 Počet titulů v seznamu literatury: neuvedeno

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

			3	
--	--	--	---	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		2		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		2		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

			3	
--	--	--	---	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

			3	
--	--	--	---	--

Využití praktických zkušeností

		2		
--	--	---	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

			3	
--	--	--	---	--

Naplnění cílů práce

		2		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		2		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

				4
--	--	--	--	---

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

				4
--	--	--	--	---

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Vybízím tímto diplomantku, aby se vyjádřila k identifikovaným nedostatkům práce – viz níže.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Diplomantka si jako téma své diplomové práce zvolila problematiku domácího násilí jako sociálně-patologického fenoménu, který je kotven ve společenských vztazích mezi osobami sdílejícími společnou domácnost. Pozornost zaměřila především na sledování informačních zdrojů, kterých mohou dotčené osoby využít při řešení této tíživé situace. Výběr tématu hodnotím jako oborově přílehlavý studovanému oboru.

Předložená diplomová práce je tradičně rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se autorka věnuje dílčím tématům, která zvolené hlavní téma dotvářejí. Jedná se především o definici domácího násilí, vymezení situace jejich aktérů a forem pomoci, které se obětem, stejně jako agresorům nabízejí. Právě součástí této kapitoly je zpracována stěžejní část textu diplomové práce. Ta je v řadě případů méně srozumitelná, zejména jedná-li se o zkušenosti se zahraničím, které jsou sice nesmírně cenné, ale bohužel zůstávají v podstatě nereflektovány současnou situací v ČR. Rovněž terminologie, kterou diplomantka užívá k překladu těchto textů, je poněkud často nezavedená a překlad jako takový je protkán věcnými a formálními chybami a vyznívá tak poněkud nesrozumitelně (s. 28 – 30). Následuje pak kapitola o zdrojích pomoci, ve které se diplomantka pokouší formulovat jakousi typologii, kterou vnímám jako jaksi neúplnou a neutříděnou. Jako informačně slibná vyhlíží podkapitola věnovaná roli sociálního pracovníka. Informace v ní obsažené jsou ovšem bohužel velice obecné, a nesvázané s tématem diplomové práce.

Po teoretické části navazuje část zpracovaného empirického výzkumu. Jeho kvalita je i přes konečné úsilí diplomantky notně poznamenány skutečností, že praktická část práce byla zpracována bez jakékoli konzultace s vedoucím práce. Již samotný výzkumný cíl a jeho formulace není ve všech ohledech dostatečně srozumitelná. Návazná hypotéza má spíš charakter teze než správně formulované výzkumné hypotézy. Pro větší přehlednost by bylo také vhodné definovat jednotlivé termíny, které diplomantka ve formulaci svých výzkumných otázek používá.

Co se týče výzkumného vzorku, není přesně popsáno, jakým způsobem byli respondenti vybíráni. Ke sběru dat byla zvolena technika dotazníku, autorka ji nazývá jako sérii dotazníkových šetření, což je při nejmenším matoucí a není ani jasné to, jakým způsobem vlastní sběr probíhal. Analýza dat byla realizována pouze evidencí absolutních a relativních četností. Je překvapivé, že součástí hodnocení jsou i jiné výzkumné otázky (okruhy) než ty, které diplomantka deklaruje v úvodu praktické části (např. dřívější zkušenost s domácím násilím). Jako nejzásadnější metodologický prohrěšek hodnotím část výzkumu věnovanou hodnocení jednotlivých služeb, postrádá totiž zcela smysl a mísí v sobě příliš mnoho tematických kategorií, které nejsou navrženým způsobem sledovatelné. Navíc znovu studentka na začátku praktické části neuvádí, že se hodlá tímto předmětem zabývat. Celková kvalita této části práce je bohužel relativně nízká.

Po formální stránce je nutné konstatovat, že práce vykazuje mnoho gramatických chyb a překlepů. Je patrná absence pečlivé jazykové korektury. Autorka také často konstruuje větné segmenty, které postrádají smysl, a užívá vlastní, na odborném poli nezavedenou, terminologii.

Diplomová práce splňuje základní formální nároky kladené na diplomovou práci a přes veškeré nedostatky ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení dobře.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: dobře

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'V. Št. A', written over a faint rectangular stamp.

Datum, podpis: V Praze 20. srpna 2018

**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: **Bc. Violeta Šiříšťová**

Obor studia: **Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii**

Název práce: **Dostupnost pomoci obětem domácího násilí**

Oponent práce: **PhDr. Hana Hejná**

Technické parametry práce:

Počet znaků textu (bez příloh): 119 948

Počet stránek příloh: 4

Počet titulů v seznamu literatury: 57

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jak lze výsledky výzkumného šetření využít v práci Policie ČR?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka si zvolila aktuální téma práce a také vhodně zvolila jeho zaměření. Dostupnost služeb je velmi důležitým faktorem jejich celkového přínosu pro klienty a tudíž je mimořádně důležitým faktorem zajištění jakékoliv služby pro veřejnost. Diplomová práce má dvě části – teoretickou a výzkumnou.

V teoretické části autorka osvědčila orientaci a využití odborné literatury. Text má logickou strukturu a je čtivý.

V praktické části autorka využila metody kvantitativního výzkumu k ověření nastolených hypotéz. Metodický i obsahový postup výzkumu lze považovat za zdařilý. Nesporným přínosem pro autorku samotnou je po realizovaném výzkumném šetření zjištění, jak významnou úlohu v dostupnosti relevantních informací pro oběti domácího násilí má Policie ČR. Získané výsledky může, dle svého, v práci zmíněného profesního směřování, využít. Práce po všech stránkách splňuje nároky na diplomovou práci a hodnotím ji jako výbornou.

Doporučení k obhajobě: **doporučuji**

Navrhovaná klasifikace: **1**

25.8,2018

PhDr. Hana Hejná

